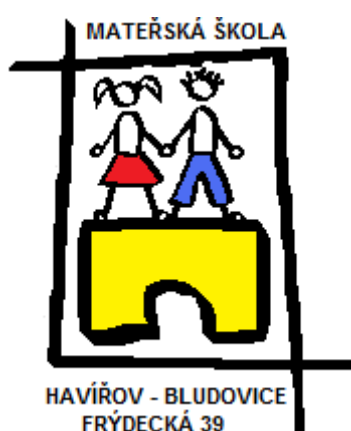

**Základní škola a Mateřská škola Frýdecká Havířov - Bludovice
příspěvková organizace**

MATEŘSKÁ ŠKOLA HAVÍŘOV - BLUDOVICE FRÝDECKÁ 39

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM

Motto: „Pojďte, podáme si ruce! Spolu to objevíme, vymyslíme, dokážeme.“

Mgr. Lenka Leškaničová
vedoucí učitelka MŠ

ANOTACE

Název:	„Pojďte, podáme si ruce! Spolu to objevíme, vymyslíme, dokážeme.“
Název školy:	Základní škola a Mateřská škola Havířov - Bludovice Frýdecká, příspěvková organizace
Adresa MŠ:	Mateřská škola Havířov - Bludovice Frýdecká 39
Telefon:	ředitelství organizace 596 411 325 MŠ 596 411 328, 739 423 774
E-mail:	ms.frydecka@seznam.cz
IČO:	48 80 52 89
Red IZO:	600 136 019
Zřizovatel:	Statutární město Havířov Svornosti 2 Havířov – Město telefon 596 803 111
Zařazení do sítě škol:	1. leden 2005
Ředitel školy:	Mgr. Jiřina Sivá
Zástupce ředitele pro předškolní vzdělávání:	Mgr. Lenka Leškaničová
Platnost dokumentu:	1. září 2023
Zpracovatel:	vedoucí učitelka mateřské školy ve spolupráci s kolektivem zaměstnanců a na základě Vlastního hodnocení školy
Výchozí dokumenty:	<i>Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. Úplné znění k 1. 9. 2017</i> <i>Příloha k RVP PV Konkretizované očekávané výstupy RVP PV.</i> HAVLÍNOVÁ, M.; VENCÁLKOVÁ, E.; HAVLOVÁ, J. <i>Kurikulum podpory zdraví v mateřské škole.</i> Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-383-8.

Školní vzdělávací program byl projednán na pedagogické radě dne 29. srpna 2023 a tím se stává závaznou směrnicí pro práci naší mateřské školy. Je veden pod číslem jednacím 54/23.

OBSAH

1	Filozofie mateřské školy	s. 4
2	Prezentace mateřské školy	s. 5
3	Analýza podmínek	s. 6
3.1	Věcné podmínky	s. 6
3.2	Životospráva	s. 7
3.3	Psychosociální podmínky	s. 7
3.4	Organizace školy	s. 8
3.5	Řízení školy	s. 8
3.6	Personální a pedagogické zajištění	s. 9
3.7	Spoluúčast rodičů	s. 9
3.8	Podmínky pro vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami	s. 9
3.9	Jazyková příprava dětí s nedostatečnou znalostí českého jazyka	s. 11
3.10	Podmínky vzdělávání dětí nadaných	s. 12
3.11	Podmínky vzdělávání dětí od dvou do tří let	s. 13
4	Organizace vzdělávání	s. 16
4.1	Charakteristika tříd	s. 16
5	Charakteristika vzdělávacího programu	s. 17
5.1	Formy a metody vzdělávání	s. 19
5.1.1	Organizační formy	s. 19
5.1.2	Metody práce	s. 20
5.2	Principy vzdělávacího programu	s. 21
5.3	Rámcové cíle	s. 22
6	Vzdělávací obsah – přehled integrovaných tematických bloků	s. 23
6.1	Jen si, děti, všimněte, co je krásy na světě.	s. 26
6.2	Víme, jak se o sebe starat, abychom byli zdraví.	s. 37
6.3	Každý z nás je jiný a každý je důležitý.	s. 44
6.4	Mámo, táto, už vím jak na to.	s. 47
6.5	Kouzelná slovíčka nám pomáhají.	s. 60
6.6	Těšíme se na sváteční chvíle.	s. 62
7	Desatero pro rodiče dětí předškolního věku	s. 65
8	Evaluační systém	s. 69
9	Přílohy	
9.1	Adaptační program	s. 73
9.2	Minimální preventivní program	s. 74
10	Seznam použitých zkratk	s. 77
11	Seznam použité literatury	s. 78

1 FILOZOFIE MATEŘSKÉ ŠKOLY

Naše mateřská škola již svou budovou a umístěním v klidné, okrajové části města vytváří dojem rodinné školičky. Také atmosféra, kterou společně vytváříme, má tento charakter. Preferujeme individualizovaný přístup k dítěti, respektujeme jeho přání a potřeby. Klademe důraz na samostatnou, zdravě sebevědomou dětskou osobnost, která dokáže pracovat a spolupracovat s ostatními ve skupině. V rámci předškolního vzdělávání dětem připravujeme podnětné prostředí směřující k jejich rozvoji a učení. Zprostředkováváme jim okolní svět a motivujeme je k dalšímu poznávání a učení.

Prvořadou každodenní snahou všech zaměstnanců je spokojené a šťastné dítě. Dětství znamená velké možnosti, potence, které se mohou ve vývoji dítěte realizovat. Možnosti rozvoje jsou v dítěti samém; možnosti jsou ve vnějším světě, který nabízí vzdělání, zkušenosti, dovednosti, mravnost, uplatnění; možnosti představují dítěti druzí lidé kvalitami své osobnosti vybízejícími k následování; možnosti představuje styk mezi lidmi, styk aktivizující, zavazující. Mateřská škola reprezentuje zmíněný vnější svět dítěte a uplatňuje se v něm předškolním vzděláváním.

V naší mateřské škole je každý den veselo a něco se děje – hrajeme si, poznáváme, učíme se, zpíváme, cvičíme, sportujeme, malujeme, tvoříme, chodíme do přírody.

2 PREZENTACE ŠKOLY

Naše mateřská škola má svou dlouholetou tradici, otevřena byla v roce 1961. Nachází se na okraji města v pěkném přírodním prostředí. V únoru 2015 jsme rozšířili provoz otevřením nové třídy a začátek školního roku 2015/2016 nabídl rodičům a dětem novou kapacitu - 49 míst. Zajišťujeme celodenní provoz od 6:30 do 16:30 hodin pro děti zpravidla od tří do šesti let. Jsme součástí příspěvkové organizace Základní škola a Mateřská škola Havířov – Bludovice Frýdecká. Zřizovatelem je Statutární město Havířov.

Samostatnou budovu mateřské školy obklopuje klidná a rozlehlá zahrada. Je vybavená zčásti starším mobiliárem, zčásti novým, dřevěným. Děti mohou využívat rozličné průlezký, houpačky, kolotoč, trampolíny, pískoviště a mnoho hraček a pomůcek k sezónním činnostem. Prostorná školní zahrada je především travnatá, ale poskytuje také dostatečnou zpevněnou plochu. Je částečně zastíněná vzrostlými stromy a pravidelně udržovaná.

Mateřská škola má vhodně členěný prostor. Ke svým hrám a činnostem děti obou tříd využívají třídu a hernu. Třídy jsou vybaveny pro heterogenní skupinu dětí stolečky a židlemi ve třech velikostech. Obě třídy, Plyšácci i Pastelky, jsou zařízena novým vybavením, které má koncepci a promyšlené barevné ladění, což v celku tvoří pěkné a útulné prostředí. V obou třídách mají děti hračky a pomůcky pro tvořivé, hrové i edukační činnosti. Herny jsou zařízeny hracími koutky a především nabízí prostor pro spontánní hrové činnosti i tělovýchovné aktivity. Odpočinek dětí je řešen rozdílně. Třída Plyšácci má stálou ložnici, třída Pastelky má lehátka a lůžkoviny uloženy v samostatné místnosti. V mateřské škole jsou dále šatny pro převlékání dětí a hygienické zázemí. Vybavení máme moderní, odpovídající hygienickým normám a věku dětí. Ke hrám a činnostem využívají děti pestrou, bohatou a podnětnou škálu hraček a pomůcek, které jsou průběžně obnovovány a modernizovány. Většina z nich je uložena na dosah dětem. Výzdobu mateřské školy doplňují vystavené práce dětí, které jsou pravidelně obměňovány.

Děti vzdělávají čtyři kvalifikované vysokoškolky vzdělané paní učitelky a dvě provozní pracovnice, které se starají o čistotu a pořádek a zároveň mají na starosti výdej stravy. Stravování dětí je realizováno dovozem ze školní jídelny při Základní škole Havířov část Šumbark na ulici Moravská. Dietní stravování, pokud je dítěti předepsáno, přivážíme z jídelny Mateřské školy Přímá v Havířově – Podlesí.

Práce naší mateřské školy vychází z Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání s využitím prvků modelového programu Zdravá mateřská škola. Nad rámec běžných činností nabízíme aktivity a mimoškolní akce, kterých se mohou účastnit všechny děti - plavecký kurz, bruslení, výlety autobusem i vlakem, návštěvy solné jeskyně, besídky, sportovní a kulturní setkání, často za účasti rodičů.

Naše škola spolupracuje s 1. třídou na Základní škole Frýdecká v Havířově – Bludovicích, s Mateřskou školou Selská v Havířově Bludovicích, s knihovnou v Havířově – Bludovicích a tradičně dobrá je spolupráce s rodiči našich dětí.

3 ANALÝZA PODMÍNEK ŠKOLY

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání vymezuje hlavní požadavky, podmínky a pravidla pro institucionální vzdělávání dětí předškolního věku. Stanovuje elementární vzdělanostní základ, na který může navazovat základní vzdělávání, a jako takový představuje základní východisko pro tvorbu školních vzdělávacích programů i jejich uskutečňování. Základní podmínky, které je třeba při vzdělávání dětí dodržovat, jsou legislativně vymezeny příslušnými právními normami (zákony, vyhláškami, prováděcími předpisy). V návaznosti na ně Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání vytyčuje oblasti, na které jsme se při analýze vzdělávacích a provozních podmínek naší mateřské školy zaměřili:

1. věcné podmínky školy;
2. životospráva;
3. psychosociální podmínky;
4. organizace školy;
5. řízení školy;
6. personální a pedagogické zajištění;
7. spoluúčast rodičů;
8. podmínky pro vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami;
9. podmínky vzdělávání dětí nadaných;
10. podmínky vzdělávání dětí od dvou do tří let.

3.1 VĚCNÉ PODMÍNKY ŠKOLY

Materiální podmínky naší mateřské školy jsou vyhovující jak pro individuální, tak pro skupinové činnosti. Pěkným nábytkem jsou vybaveny obě třídy a herny, které spolu s dalším vybavením odpovídá věku dětí, je zdravotně nezávadné, estetické, průběžně udržované a inovované. Dětské stoly a židle máme výškově nastavitelné, také dětská umývadla jsou umístěna ve dvou různých výškách. Vše tedy odpovídá antropometrickým požadavkům věkově heterogenně uspořádané skupiny dětí. Zařízení a vybavení mateřské školy vytváří dostatečný prostor pro spontánní hru a pohyb. Děti si mohou vybírat z různorodé, bohaté, funkční a podnětné nabídky hraček a pomůcek, kterou pravidelně obohacujeme. Taktéž spotřební materiál je pestrý a je průběžně doplňován. Vybavení mateřské školy hračkami, pomůckami a ostatní materiálem je v dostatečné množství s ohledem na počet dětí a většinou uloženo tak, aby na něho děti viděly, mohly si ho samostatně brát, ale zároveň jsou domluvena pravidla pro jeho využívání. Hračky, pomůcky a spotřební materiál jsou částečně uschovány na policích a částečně v uzavřených skříňkách v logických a tematických celcích. Pečujeme o prostředí naší mateřské školy tak, aby bylo estetické. Její interiér zdobíme také pracemi dětí.

Dbáme na udržování čistoty, hygienických a bezpečnostních norem. Každé dítě má osobní věci uloženy na své značce. Značkou dítěte je také označeno jeho lehátko, kelímek se zubním kartáčkem a ručníkem. Prostory pro hygienu dětí jsou vybaveny sprchovým koutem.

Veškerou legislativu upravující hygienické a bezpečnostní požadavky aplikujeme také na venkovní plochy. Zahrada je prostorná, většinou travnatá, částečně zastíněná. Kromě bohatého vybavení zahradním mobiliářem, mají děti k dispozici různá dětská vozítka, koloběžky, tříkolky, kola a další sportovní potřeby.

Areál mateřské školy má vlastní parkoviště a kvalitní zpevněné plochy. Uspokojivé nejsou pouze věcné podmínky mateřské školy v oblasti technického stavu budovy. Budova školy a její fasáda je původní a již neestetická. Je nutné ve spolupráci s vedením organizace a se zřizovatelem projednávat tento nedostatek a usilovat o získání finančních prostředků, které by daný stav zlepšily.

3.2 ŽIVOTOSPRÁVA

Režim mateřské školy je nastaven tak, aby vyhovoval biorytmu dětí v předškolním věku. Pro dodržování pravidelného denního rytmu je pevně stanoven pouze tříhodinový interval mezi jídly. U stolování si děti volí porci jídla a délku stolování. Děti vedeme k samostatnosti v sebeobslužných úkonech při přípravě stolování a při úklidu nádobí s ohledem na individuální a věkové schopnosti dětí. Také provozní pracovníce při výdeji stravy respektují filozofii mateřské školy, jednají s dětmi mile a nedirektivně a chutně upravují pokrmy. Jídelníček dětí je vyvážený, hodnotný, s dostatečným množstvím podílu zeleniny, ovoce a rybiho nebo drůbežího masa a také dodržujeme pitný režim dětí. Dovážená strava jistě není ideální formou stravování, tento systém však byl nastaven zřizovatelem. Potýkáme se také se špatnými stravovacími návyky dětí z domova. Proto je vedeme vlastním příkladem a rozhovory o potravinách a zdravé výživě nejen při stolování, ale také ve vzdělávacích činnostech v rámci integrovaných tematických bloků. Do jídla však děti nenutíme.

Denně s dětmi pobýváme venku, běžně dvě hodiny. Překážkou jsou pouze nepříznivé rozptýlové podmínky, dešť a mráz pod -10°C . Zajišťujeme dětem dostatečný prostor k volnému pohybu ve třídě i v exteriéru. Za teplého a příznivého počasí pak přenášíme většinu aktivit na čerstvý vzduch.

Nastavený denní režim dne řeší kromě jiného také organizaci odpoledního odpočinku dětí. Respektujeme individuální potřebu spánku dětí. Děti mají své stálé lehátko a ty, které neusnou po pravidelné pohádce a půlhodinovém odpočinku, vstávají ke klidným činnostem.

3.3 PSYCHOSOCIÁLNÍ PODMÍNKY

Společnou snahou všech zaměstnanců naší mateřské školy je vytvářet bezpečné a důvěryhodné prostředí, ve kterém respektujeme dětská přání a potřeby. Empatickým chováním a nedirektivním jednáním vůči dětem, zákonným zástupcům i vůči sobě navzájem vytváříme partnerské klima a příklad pro děti. V našich věkově heterogenních třídách vytváříme prostor pro dětskou zvědavost, aktivitu, fantazii, tvořivost, samostatnost a komunikativnost. Samostatné pokusy dítěte a jeho výkony podporujeme, oceňujeme a vyhýbáme se negativním a odsuzujícím komentářům. Komunikace zaměstnanců vůči rodičům, kteří mají u nás status partnera, je laděna pozitivně, vstřícně. Všechny děti mají rovnocenné postavení a případné negativní projevy a jevy ve skupině nepřehlídíme. Naopak jejich prosociální a altruistické projevy chování oceňujeme. Také podporujeme rozvoj vztahů mezi dětmi, především těch přátelských. Kamarádské prostředí dětem napomáháme vytvářet tak, aby pobývaly ve své dětské skupině rády.

V průběhu dne si děti dle vlastní volby vybírají z pestré nabídky řízených činností nebo činnost spontánní. Při nich mají možnost uplatnit se, prosadit vlastní nápady, spolupracovat, projevovat vzájemnou toleranci, ohleduplnost a zdvořilost, solidaritu a vzájemnou pomoc.

V průběhu dne vedeme děti z nutnosti dodržovat v mateřské škole potřebný řád a učíme je pravidlům soužití.

Samozřejmostí je v naší mateřské škole individuálně volený adaptační proces.

3.4 ORGANIZACE ŠKOLY

V naší mateřské škole se pedagogové plně věnují dětem a jejich vzdělávání. Dbají na optimálně vyvážený poměr mezi spontánními a řízenými činnostmi, na vytváření prostoru pro volnou dětskou hru a spontánní pohyb.

Denní řád a režim má pevně stanoven pouze čas pro stravování dětí. Zbývajícím časovým prostorem využívají učitelé pružně dle aktuálně naplánovaných aktivit v rámci integrovaných tematických celků, nebo s ohledem na aktuální podněty dětí, prožitkové učení a spontánní hru. Při plánování didakticky zacílených činností a aktivit školy dbají učitelé na specifika dětské skupiny, na střídání řízených činností s relaxací, spontánním pohybem s volnou hrou a na zařazování řízených zdravotně preventivních pohybových aktivit. Dále dbají na potřeby a zájmy dětí vyhovující jejich individuálním vzdělávacím potřebám, možnostem a jejich osobnímu tempu. Přípravují podnětné prostředí, ve kterém organizují vzdělávací činnosti individuální, v malých skupinách i velkých. Téma vzdělávacích integrovaných bloků plánujeme s ohledem na dětskou skupinu, na zájmy a možnosti dětí tak, aby byly pro děti srozumitelné a uchopitelné.

Naše provozní podmínky umožňují individuální dobu příchodu do školy dle potřeb rodičů a možnost společné hry dítěte s rodiči.

3.5 ŘÍZENÍ ŠKOLY

Pracovní kolektiv mateřské školy pracuje týmově, i když jsou jednotlivé povinnosti, pravomoci a úkoly zaměstnanců jasně vymezeny. Zástupkyně ředitelky pro předškolní vzdělávání včas a pravdivě předává informace z jednání s vedením odboru školství a vedením školy, partnerským přístupem vytváří ovzduší pro tvořivou práci. Se všemi zaměstnanci jedná seriózně, otevírá diskuzi ke všem tématům a zve je k účasti na rozhodování. Podporuje a oceňuje tvůrčí práci, další vzdělávání zaměstnanců a sama může být v tomto ohledu vzorem.

Pedagogický sbor spolu s provozními zaměstnanci pracuje jako tým a zve ke spolupráci rodiče dětí.

Naše mateřská škola spolupracuje se zřizovatelem a dalšími orgány státní správy a samosprávy, s nejbližší základní školou, popřípadě i jinými organizacemi v místě mateřské školy a s odborníky poskytujícími pomoc zejména při řešení individuálních výchovných a vzdělávacích problémů dětí.

3.6 PERSONÁLNÍ A PEDAGOGICKÉ ZAJIŠTĚNÍ

Pracovní kolektiv je stabilní, vystupující jako sehraný tým. Pracujeme tak, aby byla vždy zajištěna optimální péče o děti, jednáme partnersky a profesionálně. Pedagogičtí zaměstnanci mají předepsanou odbornou kvalifikaci, jsou vysokoškolsky vzděláni a nadále rozšiřují své kvalifikační předpoklady studiem, dalším vzděláváním ve formě kurzů a samostudiem. Zajímáme se o nové formy práce, hledáme inovativní vzdělávací přístupy a náměty a zároveň udržujeme tradice mateřské školy.

Organizace provozu naší mateřské školy je nastaven tak, abychom ve třídách nepřekračovali stanovené počty dětí a jen výjimečně docházelo ke spojování tříd. Rozvrhem pracovní doby zaměstnanců zajišťujeme překrývání přímé pedagogické činnosti učitelů každý den v každé třídě v rozsahu dvou a půl hodiny a vždy dbáme na zajištění optimální pedagogické péče o děti.

3.7 SPOLUÚČAST RODIČŮ

Vztahy mezi pedagogy a rodiči jsou postaveny na důvěře, vstřícnosti, porozumění, taktu, respektu a ochotě partnersky spolupracovat. Zákonní zástupci jsou informováni o prospívání dětí i o dění v mateřské škole. Učitelky respektují filozofii rodiny, respektují její potřeby a zvou ji k účasti na dění v mateřské škole. Velký zájem mají rodiče o možnost společné hry s dítětem v hrových činnostech v dopoledních i odpoledních hodinách a také o účast na mimoškolních aktivitách. Dle potřeb a přání plní učitelky funkci odborného poradce. Rodiče jsou zváni ke spoluúčasti také k tvorbě školního kurikula.

3.8 PODMÍNKY PRO VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

Dítě se speciálními vzdělávacími potřebami má právo naplnit své vzdělávací možnosti a k uplatnění a užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření.

Podpůrná opatření se podle organizační, pedagogické a finanční náročnosti člení do pěti stupňů. Podpůrná opatření prvního stupně uplatňuje škola nebo školské zařízení i bez doporučení školského poradenského zařízení (ŠPZ) na základě plánu pedagogické podpory (PLPP), kdy budeme vycházet z našeho školního vzdělávacího programu (ŠVP). Podpůrná opatření druhého až pátého stupně lze uplatnit pouze s doporučením ŠPZ. Pro děti s přiznanými podpůrnými opatřeními od druhého stupně je pro tvorbu individuálního vzdělávacího plánu (IVP) východiskem ŠVP na základě doporučení ŠPZ. Podmínky pro vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami pak upraví PLPP a IVP. Za zpracování dokumentů ve třídě Pastelky je zodpovědná p. uč. Spurná a ve třídě Plyšácci p. uč. Kubecová.

Slouží ke kompenzaci mírných obtíží ve vzdělávání (např. pomalejší tempo práce, drobné obtíže v koncentraci pozornosti atd.). K zajištění podpůrných opatření zpracují učitelé dítěte plán pedagogické podpory, pravidelně konzultují a vyhodnocují zvolené postupy a poradenskou pomoc vyhledávají u školní speciálního pedagoga. Materiální podporu mateřské škola poskytne podle svých podmínek.

▪ **Podpůrná opatření druhého stupně**

V rámci těchto podpůrných opatření upravíme metody vzdělávání a budeme úzce spolupracovat s rodinou. Provedeme reflexi možností a potřeb dítěte vzhledem k jeho věku; budeme respektovat jeho specifika; rozvíjet a podporovat výchovu dítěte. Zaměříme se na rozvíjení myšlení, paměti, pozornosti, vnímání, motoriky, stimulaci vývoje, využijeme řešení typových úloh, řešení problémů; povedeme dítě k osvojování vědomostí, dovedností a postojů. Dítěti upravíme obsah vzdělávání v dílčích oblastech, které vzhledem ke svým vzdělávacím potřebám nemůže zvládnout.

Individuální vzdělávací plán jako podpůrné opatření navrhne školské poradenské zařízení a zpracují ho třídní učitelé. Vychází ze školního vzdělávacího programu a musí vyhovovat vzdělávacím potřebám dítěte. Intervence ve druhém stupni zahrne podpůrná opatření spočívající v zajištění předmětu speciálně pedagogické péče a v zajištění pedagogické intervence.

▪ **Podpůrná opatření třetího stupně**

Použití podpůrného opatření ve třetím stupni je podmíněno stanovením podpůrných opatření školským poradenským zařízením na základě diagnostiky speciálních vzdělávacích potřeb dítěte. Charakter speciálních vzdělávacích potřeb dítěte vyžaduje již znatelné úpravy v metodách práce, v organizaci a průběhu vzdělávání, v úpravě školního vzdělávacího programu, v hodnocení.

Charakter vzdělávacích potřeb dítěte je nejčastěji ovlivněn závažnými specifickými poruchami učení, odlišným kulturním prostředím a jinými životními podmínkami dítěte, poruchami chování, těžkou poruchou řeči (dorozumívacích schopností), řečovými vadami těžšího stupně, poruchami autistického spektra, lehkým mentálním postižením, zrakovým a sluchovým postižením (slabozrakost, nedoslýchavost), tělesným postižením, neznalostí vyučovacího jazyka, dalšími obtížemi, které mají významný dopad na kvalitu a průběh vzdělávání žáka. Charakter speciálních vzdělávacích potřeb dítěte je takový, že vyžaduje již i podporu práce pedagogického pracovníka asistentem pedagoga, dále využívání komunikačních systémů neslyšících a hluchoslepých osob a využívání prostředků alternativní nebo augmentativní komunikace podle potřeb dítěte, podporu speciálně pedagogického centra v případě podpory nácviku prostorové orientace a využívání alternativních forem komunikace. Vhodná je také spolupráce s odborníky jiných resortů, pokud to vyžaduje zájem dítěte.

Dítěti je nutné upravit výstupy a obsah vzdělávání, zajistit speciální učební pomůcky a hračky, kompenzační pomůcky.

▪ **Podpůrná opatření čtvrtého stupně**

Podpůrné opatření ve čtvrtém stupni je podmíněno stanovením podpůrných opatření školským poradenským zařízením na základě diagnostiky speciálních vzdělávacích potřeb dítěte (včetně vyjádření lékařů a dalších odborníků), případně vychází z vyhodnocení účinnosti nižších stupňů podpůrných opatření poskytovaných dítěti. Charakter speciálních vzdělávacích potřeb dítěte ve vzdělávání již vyžaduje významné úpravy v metodách a v organizaci vzdělávání, úpravy v obsahu vzdělávání, dále možnost úprav výstupů ze vzdělávání, se zřetelem k rozvíjení schopností a dovedností dítěte, ke kompenzaci důsledků zdravotního postižení. Vždy se přihlíží k aktuálnímu zdravotnímu stavu dítěte. Dítě je vzděláváno s podporou individuálního vzdělávacího plánu. Do individuálního vzdělávacího plánu dítěte jsou zařazeny také předměty speciálně pedagogické péče, zaměřené na konkrétní potřeby žáka ve vztahu k typu jeho obtíží, druhu postižení a k jeho projevům.

Podmínkou pro zajištění podpory je doporučení školského poradenského zařízení; stanovení konzultanta na straně školy a spolupráce se zákonným zástupcem dítěte a případně s

dalším subjektem pro naplňování podpůrných opatření u dítěte a využívání služeb asistentů pedagoga.

- **Podpůrná opatření pátého stupně**

Použití podpůrného opatření v pátém stupni je podmíněno předchozím stanovením podpůrných opatření školským poradenským zařízením na základě diagnostiky speciálních vzdělávacích potřeb. Charakter speciálních vzdělávacích potřeb dítěte vyžaduje nejvyšší míru přizpůsobení organizace, průběhu a obsahu vzdělávání, podporu rozvoje schopností a dovedností dítěte a kompenzaci důsledků jeho zdravotního postižení. Organizace vzdělávání dítěte a volba metod výuky plně akceptuje jeho zdravotní stav a omezení, která z něho vyplývají. Je určen výhradně dětem s nejtěžšími stupni zdravotních postižení, zpravidla souběžným postižením více vadami, vyžadující vysokou úroveň podpory, zohledněný v úpravách organizace, obsahu, forem a metod vzdělávání. Vzdělávání dítěte v tomto stupni zpravidla vyžaduje úpravu pracovního prostředí. V případě potřeby je možné využívat komunikační systémy neslyšících a hluchoslepých osob nebo prostředky alternativní nebo augmentativní komunikace. Děti jsou obvykle vzdělávány s podporou asistenta pedagoga, speciálního pedagoga a druhého pedagogického pracovníka, často s přítomností další osoby důležité pro podporu žáka. Výuka je realizována speciálními pedagogy, případně s jejich intenzivní podporou.

- **Pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocování PLPP**

Tvorba plánu podpory pedagogické podpory je v kompetenci třídních učitelů dítěte. Jeho zpracování vychází s diagnostiky dítěte. PLPP má písemnou podobu. Před jeho zpracováním budou probíhat rozhovory třídních učitelů, případně i se školním speciálním pedagogem s cílem stanovení např. metod práce s dítětem, způsobu kontroly osvojení potřebných dovedností, návyků a postojů. Bude stanoven termín přípravy PLPP a učitel zorganizuje společnou schůzku se zákonnými zástupci dítěte. Zodpovědnou osobou za systém péče o děti se speciálními vzdělávacími potřebami je vedoucí učitelka školy. Vedoucí učitelka školy pověřuje učitele sestavením PLPP a komunikací se zákonnými zástupci.

- **Pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocování IVP**

Tvorba individuálního vzdělávacího plánu je v kompetenci třídních učitelů dítěte na základě doporučení ŠPZ. IVP má písemnou podobu. Před jeho zpracováním budou probíhat rozhovory třídních učitelů, případně i se školním speciálním pedagogem s cílem stanovit např. metod práce s dítětem, způsobu kontroly osvojení potřebných dovedností, návyků a postojů. Bude stanoven termín přípravy IVP a učitel zorganizuje společnou schůzku se zákonnými zástupci dítěte. Zodpovědnou osobou za systém péče o děti se speciálními vzdělávacími potřebami je vedoucí učitelka školy. Vedoucí učitelka školy pověřuje učitele sestavením IVP a komunikací se zákonnými zástupci.

3.9 JAZYKOVÁ PŘÍPRAVA DĚTÍ S NEDOSTATEČNOU ZNALOSTÍ ČESKÉHO JAZYKA

Dětem-cizincům a dětem, které pocházejí z jiného jazykového a kulturního prostředí, poskytneme podporu učitele mateřské školy při osvojování českého jazyka. Důležité je to zejména v případech, kdy rodiče sami neovládají český jazyk na úrovni rodilého mluvčího, nemohou své děti v poznávání českého jazyka přímo podpořit a děti se ocitají ve znevýhodněné pozici. Pokud budou ve třídě vzdělávány tyto děti, pak při práci s celou třídou budeme mít na

vědomí, že se v ní nacházejí i děti, které se český jazyk učí jako druhý jazyk, uzpůsobíme tomu didaktické postupy a děti cíleně podpoříme v osvojování českého jazyka. Podporou dítěti při práci s celou třídou bude asistent pedagoga/školní asistent.

V případě, že budou v mateřské škole vzdělávání alespoň 4 cizinci v povinném předškolním vzdělávání, zřídí vedoucí učitelka mateřské školy skupinu nebo skupiny pro bezplatnou jazykovou přípravu pro zajištění plynulého přechodu do základního vzdělávání v souladu s vyhláškou č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

Organizace jazykového vzdělávání:

- jazykové vzdělávání bude probíhat ve skupině,
- jazyková příprava se rozdělí do dvou bloků v průběhu týdne,
- do této skupiny zařadíme rovněž jiné děti, než jsou cizinci v povinném předškolním vzdělávání, pokud to nebude na újmu kvality jazykové přípravy,
- jazykovou přípravu budeme směřovat k bezproblémovému přechodu na základní školu, kdy děti s nedostatečnou znalostí českého jazyka budou mít takové jazykové a sociokulturní kompetence v českém jazyce, které jim umožní se zapojit do výuky a dosáhnout školního úspěchu,
- jako podpůrný materiál při vzdělávání dětí s nedostatečnou znalostí českého jazyka využijeme Kurikulum češtiny jako druhého jazyka pro povinné předškolní vzdělávání.

3.10 PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ NADANÝCH

Při plánování a realizaci edukace v naší mateřské škole máme na zřeteli co největší využití potenciálu každého dítěte s ohledem na jeho individuální možnosti. Uvědomujeme si, že identifikovat nadání od akcelerovaného vývoje v určité oblasti je náročné, protože dítě v předškolním věku prochází obdobím nerovnoměrného vývoje. Nečekáme na potvrzení a identifikaci nadání, či mimořádného nadání, podporujeme všechny projevy a známky nadání. Dětem, které projevují známky nadání, věnujeme zvýšenou pozornost zaměřenou na to, aby se projevy nadání dětí v rozmanitých oblastech činnosti smysluplně uplatnily a s ohledem na individuální možnosti dětí dále rozvíjely. V případě, že se jedná o velmi výrazné projevy nadání, zejména v situacích vyžadujících značnou spolupráci a koordinaci s rodiči dětí, zpracováváme PLPP. Dítě pak budeme podporovat a zajistíme realizaci všech stanovených podpůrných opatření pro podporu nadání podle individuálních vzdělávacích potřeb dítěte v rozsahu prvního až čtvrtého stupně podpory. Pokud se u dítěte projeví mimořádné nadání v jedné nebo více oblastech, doporučíme rodičům dítěte vyšetření ve školském poradenském zařízení. Do doby než vyšetření proběhne a škole je školským poradenským zařízením doručeno doporučení ke vzdělávání dítěte, postupujeme při vzdělávání takového dítěte zpravidla podle PLPP. Pokud školské poradenské zařízení identifikuje mimořádné nadání dítěte a doporučí vypracování individuálního vzdělávacího plánu, postupujeme při jeho zpracování, realizaci a vyhodnocování v úzké spolupráci s rodiči dítěte a školským poradenským zařízením.

Ze základních principů práce s nadaným dítětem budeme uplatňovat:

- **Neautoritativní komunikaci**

Nadané děti jsou velmi citlivé na komunikaci s dospělými, na autoritativní jednání, na předstírání a manipulování v komunikaci. Pedagogickou komunikaci s těmito dětmi povedeme přirozeně, bez zbytečných zdrobnělin.

- **Pozorné naslouchání**

Aby bylo nadané dítě ujistěno, že mu pozorně nasloucháme, dáme mu najevo nejen celým svým postojem a chováním, ale i formulacemi otázek. Navíc ho povzbudíme, klademe mu objasňující otázky a nevyslovujeme nesouhlas s tím, co říká, dokud se nedozvíme o celé záležitosti daleko více. Především nadané děti mohou mít velmi intenzivní potřebu sdělovat své nápady a myšlenky, proto mu poskytujeme komunikačního partnera.

- **Respektovat specifika činnosti dítěte**

Nadané děti jsou často badateli, dokáží se zaujmout úkolem, usilovně se jím zabývají a nechtějí přerušit činnost, dokud nevyčerpají všechny možnosti k vyřešení problému. Proto jim ponecháme potřebný prostor k činnosti, která je zaujme.

- **Prostor pro prezentaci dítěte**

Poskytnout prostor pro prezentaci nadaného dítěte má specifický význam. Jedná se o cílený prostředek, který pozitivně ovlivňuje vývoj osobnosti nadaného dítěte v sociální a emocionální oblasti. Neprůbojným nadaným dětem tak napomůžeme získávat potřebnou sebedůvěru. Děti silně dominantní pak máme možnost při prezentaci upozornit na určitá úskalí jeho práce nebo slabiny a neopomenout vyzdvihnout práci ostatních dětí s cílem vyvažovat sociální prostředí a vést děti k respektu k druhým.

- **Provádět společné hodnocení činností**

Jedná se o prostředek, kterým poskytujeme dětem prostor pro možnost vyjádřit názor a pocity, kultivuje dětskou řeč, učí dítě respektu k názoru jiných. A cenný je i v tom, že učitelům poskytuje zpětnou vazbu.

Agendu v péči o nadané děti povede ve třídě Plyšácci p. uč. Iveta Spurná a ve třídě Pastelky p. uč. Pavlína Kubeczková. Učitelé zpracují plán pedagogické podpory a individuální vzdělávací plán, jež bude pravidelně vyhodnocován. Materiální podporu poskytneme dle podmínek školy. Dítěti obohatíme rozsah vzdělávání nad rámec školního vzdělávacího programu s cílem vědomosti a dovednosti prohloubit, rozšířit, obohatit a stimulovat procesy objevování a vyhledávání dalších souvislostí a vazeb, které dané téma vzdělávání nabízí.

3.11 PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ OD DVOU DO TŘÍ LET

Pro oblast vzdělávání dětí od dvou do tří let jsou platné všechny obecné podmínky vzdělávání našeho Školního vzdělávacího programu (viz body 3.1 až 3.9). Ovšem vzdělávání těchto dětí, vzhledem k dosažené úrovni jejich vývoje, vyžaduje tyto specifické podmínky:

- **Věcné (materiální) podmínky**

Hračky, pomůcky a spotřební materiál jsou částečně uschovány v uzavřených skříňkách a částečně na policích v logických a tematických celcích. Níže ukládáme vybavení pro děti nejmladší, drobné stavebnice a mozaiky zase výše, mimo dosah dvouletých dětí. Znepřístupněny jsou bezpečnost ohrožující předměty. Pro používání a ukládání hraček jsou nastavena jasná a jednoduchá pravidla, dětem srozumitelná. V obou třídách máme hračky a pomůcky vhodné pro děti dvouleté, ale uvědomujeme si nutnost toto vybavení ještě rozšířit.

Dětské stoly, židle a postýlky máme v naší mateřské škole výškově nastavitelné a proto vhodné i pro děti dvouleté. Také umývadla jsou umístěna ve dvou rozdílných výškách. V případě potřeby vymezíme místo ve skříni pro uložení individuálních hygienických potřeb.

Prostředí tříd a heren umožňuje prostor pro spontánní hru a pohyb malých dětí, ale také pro jejich relaci v průběhu dne.

▪ **Hygienické podmínky**

V případě nástupu dvouletých dětí do naší mateřské školy plánujeme zajištění specifických hygienických podmínek. A to nákup dětských nočníků se zajištěním jejich uskladnění a požadavků na jejich mytí a dezinfekci. Umyvárny pak dovybavíme přebalovacími stoly, prostorem pro ukládání plen a vlhčených ubrousků a krytými nášlapnými odpadkovými koši na použité pleny.

▪ **Živospráva, stravování**

V oblasti podmínek pro životosprávu dvouletých dětí budeme plně respektovat specifika, související s dosahovanou úrovní ve všech oblastech vývoje dvouletého dítěte. Uvědomujeme si, proti staršímu dítěti má výrazně méně zkušeností a rozdíly v jednotlivých oblastech vývoje tohoto věku jsou velmi výrazné.

Během stolování podporujeme samostatnost dítěte v rámci jeho osobních možností, stejně jako v sebeobslužných úkonech s přípravou a úklidem nádobí, kde umožníme dítěti elementární sebeobsluhu.

▪ **Psychosociální podmínky**

Ve spolupráci s rodinou v maximální míře přizpůsobujeme adaptační období potřebám dítěte s nápomocí plyšáka či hračky z domova pro prohloubení pocitu bezpečnosti. Uvědomujeme si, že mateřská škola je zpravidla první institucí pro dvouleté dítě v rámci sekundární socializace, ve které se setkává se skupinou vrstevníků. Proto zahájíme budování základů respektu k normám, pravidlům, celoživotním návykům prostřednictvím individuálního přístupu, pravidelného denního režimu, klidného přístupu, dostatečného prostoru, času a řádu. Usilujeme o vytvoření klidného a bezpečného klimatu, ve které učitel dítě pozitivně přijímá a uplatňuje k dítěti laskavý přístup.

▪ **Personální podmínky**

Úvazky učitelů jsou v maximální míře využívány k překrývání úvazků v době organizačně náročnější. V případě, že budou ve třídě vzdělávány dvě děti, které dosáhnou třetího roku věku nejdříve ve druhém pololetí školního roku, bude třída personálně posílena o pracovníka s profesní kvalifikací „Chůva pro děti do zahájení povinné školní docházky“, nebo „Chůva pro dětské koutky“.

▪ **Odborná kvalifikace učitele mateřské školy**

Všichni učitelé mají odborné vzdělání pro předškolní vzdělávání dětí a odborně je aprobována vedoucí učitelka svým studiem se specializací raná péče v rámci navazujícího magisterského studia předškolní pedagogiky. Další pedagogičtí pracovníci buď absolvovali, nebo se v blízké době zúčastní akreditovaných vzdělávacích programů v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Všichni učitelé se také sebevzdělávají.

▪ **Organizace vzdělávání**

Při vzdělávání dětí 2-3 letých si uvědomujeme specifika související s úrovní motoriky, jazykového, psychického vývoje dítěte a bereme ohled na jiné tempo rozvoje prosociálních vztahů mezi dětmi. Respektujeme jeho individuální možnosti a vývojové zvláštnosti a umožňujeme mu poznávat, experimentovat, objevovat. Podporujeme jeho osamostatňování se, jeho potřebu aktivního pohybu a respektujeme potřebu častějšího odpočinku fyzického i psychického.

- **Obsah vzdělávání**

Plánování a realizování vzdělávacích činností přizpůsobujeme možnostem a schopnostem dětí. Uvědomujeme si, že dvouleté děti se nejvíce učí nápodobou, situačním učením, často vyžadují opakování činností, potřebují pravidelné rituály. Zpravidla se tyto děti nedokážou delší dobu soustředit, pozornost udrží jen velmi krátkou dobu. Tomu přizpůsobujeme činnosti, průběžně je střídáme a vyváženě organizujeme činnosti spontánní s řízenými. Těmto specifickým požadavkům přizpůsobujeme konkrétní vzdělávací činnosti, volbu metod a forem práce. Největší prostor ponecháváme volné hře a pohybovým aktivitám.

- **Bezpečnostní podmínky**

Se zajištěním bezpečnosti úzce souvisí již výše zmíněné podmínky, jejichž optimální nastavení může eliminovat případná bezpečnostní rizika.

- **Spolupráce se zákonnými zástupci dětí**

Pro oblast spolupráce s rodiči 2-3 letých dětí platí vše výše napsané v oddíle 3.7. Navíc zdůrazňujeme aktivní podněcování pozitivních vztahů, které vedou k oboustranné důvěře a spolupráci s rodinou.

- **Spolupráce s ostatními organizacemi**

V případě vzdělávání dvouletých dětí v naší mateřské škole stanovíme pro spolupráci s okolím (např. s odborníky ze školských poradenských zařízení, s organizacemi poskytujícími doplňkové kulturní a vzdělávací aktivity apod.) pedagoga, který bude mít problematiku vzdělávání dětí ve věku od 2 do 3 let v kompetenci. Ten pak „přenes“ informace ostatním pedagogům, případně zajistí přísun potřebných informací do školy, posoudí a vybere vhodnost doplňkových aktivit pro děti v rámci vzdělávání podle ŠVP atd.

4 ORGANIZACE VZDĚLÁVÁNÍ

Uspořádat vše, co chceme v naší mateřské škole dětem nabídnout k poznávání, prožívání, co je chceme naučit, není jednoduchá záležitost. Budeme se řídit Rámcovým vzdělávacím program pro předškolní vzdělávání, který ukládá vést vzdělávání tak, aby:

- se děti cítily v pohodě (po stránce psychické, fyzické, emocionální i sociální)
 - se děti rozvíjely v souladu se svými schopnostmi a možnostmi a současně byl podněcován jejich harmonický rozvoj
 - děti měly dostatek podnětů k učení a radost z něho
 - bylo posilováno sebevědomí dětí a jejich důvěra ve vlastní schopnosti
 - děti měly možnost vytvářet a rozvíjet vzájemné vztahy a cítit se ve skupině bezpečně
 - byl dostatečně podporován a stimulován rozvoj jejich řeči a jazyka
 - se děti seznamovaly se vším, co je pro jejich život a každodenní činnosti důležité
 - děti mohly pochopit, že mohou prostřednictvím vlastních aktivit ovlivňovat své okolí
- děti obdržely speciální podporu a pomoc, pokud ji dlouhodobě či aktuálně potřebují.

4.1 CHARAKTERISTIKA TŘÍD

Naše mateřská škola má dvě třídy s věkově heterogenním uspořádáním. V obou třídách se vzdělávají děti od 2-6 let. Výjimečně jsou v nich i děti sedmileté, kterým byl udělen odklad školní docházky. Třída Plyšáčky je umístěna v prvním nadzemním podlaží a třída Pastelky ve druhém. Při rozdělování dětí do tříd upřednostňujeme přání rodičů, podporujeme sourozenecké vztahy a také přátelské vazby dětí. V obou třídách je zabezpečeno dvouapůlhodinové překrývání učitelů, které umožňuje spolupráci učitelů v organizačně náročnějších režimových činnostech. Jedná o společné organizování didakticky zacílených činností, o přípravu na pobyt venku, pobyt venku, přípravu stolování, oběd dětí, ukládání dětí k odpočinku. Podrobné charakteristiky obou tříd jsou uvedeny v třídních vzdělávacích programech. Pro přijímání dětí do mateřské školy máme zpracována kritéria, jejichž konkrétní podobu zveřejňujeme na webu naší školy a také jsou součástí školního řádu, který zákonným zástupcům vyvěšujeme na nástěnce v šatně dětí. Kritéria zpracovává zástupkyně ředitelky školy pro předškolní vzdělávání s ředitelkou školy. Obecně lze konstatovat, že jsou do naší mateřské školy přednostně přijímány děti ze školského obvodu Havířov – Dolní Datyně a Havířov – Bludovice, a to nejdříve děti rok před nástupem k povinnému vzdělávání, po nich děti čtyřleté a tříleté. Dále jsou přijati sourozenci dětí již vzdělávající se v naší mateřské škole a na případná další volná místa opět preferujeme přijetí dětí z našeho školského spádového obvodu.

5 CHARAKTERISTIKA VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU

Předškolní období je nejpozoruhodnější etapou vývoje lidského jedince, spojuje vše, co bylo u dítěte vrozeno, s tím, co se výchovou a učením stane zlatým mostem k budoucí dospělé osobnosti. Je to doba, na kterou si již v dospělosti vzpomínáme, ke které se vracíme, která zanechává v naší paměti již mnohé stopy.

Aby ty vzpomínky byly pozitivní, najdeme pro děti **ideál šťastného dětství**. Dětství jako zdroje, ze kterého budou čerpat sílu po celý další život. Šťastné dětství představuje optimální soubor podmínek a okolností v určitém životním období, které je uzavřené a vyřešené a z něhož pak do dalšího období nepřecházejí nedořešené problémy, trpkost, smutek, smutek, komplexy a nejistoty. Je to dětství, které nepostrádá jistotu a harmonii, dodávající sílu k odpovědnému zvládnutí pozdějších úkolů. Tuto ideu podporuje také naše mateřská škola, která má ambice svým působením přispět k pocitu šťastného dětství nám svěřených dětí.

Předškolní období bývá označováno jako věk hry, kdy si dítě dokáže hrát soustředěně a je ve hře plně angažováno. Je hlavní náplní času dítěte a jeho hlavním zaměstnáním. Dětskou hru provází spontánnost, zaujetí, radost, tvořivost, fantazie, opakování a přijetí role. Volnou hru chápeme jako činnost, při které si dítě samo volí námět, záměr a chce spontánně cosi prozkoumávat, zkoušet, ověřovat, vytvářet. Volí si k tomu podle vlastního uvážení nebo podle dohody s herním partnerem hračky, zástupné nebo doplňkové předměty, místo ke hře a jeho úpravu, role a způsob jejich ztvárnění, možnosti a podmínky pro souhru s druhými. Hra dítěti přináší:

- kognitivní rozvoj
- sociální rozvoj
- pohybový rozvoj

Hra, a především volná hra, má samozřejmě primární postavení v činnostech naší mateřské školy. V pedagogické práci však budou učitelky rozlišovat, pro jako formu hry poskytnou dítěti prostor – zda pro volnou nebo řízenou, vědí proč a budou sledovat jejich vyvážený poměr.

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání je základní pedagogický dokument, ze kterého vycházíme při kurikulární tvorbě na naší mateřské škole. V souladu s ním směřujeme k naplňování **modelu předškolní výchovy a vzdělávání orientovanému osobnostně** - na dítě.

Uplatňováním **osobnostně orientovaného modelu výchovy** vnitřně proměňujeme mateřskou školu v duchu humanismu a demokracie. Osobnostní přístup tvoří východisko pro široké rozvíjení stávajícího systému výchovy v mateřské škole na alternativním principu, založeném na průběžném, odpovědném a profesionálně zvládnutém rozhodování každé učitelky. Předškolní dítě potřebuje člověka, který dokáže sledovat cesty jeho fantazie, vstupovat do her a nabízet přijatelné interpretace skutečnosti. Osobnostně orientovaný model se nesnaží přizpůsobit dítě ani společenským záměrům, ani určitým zákonitostem vývoje, ale s vědomím zásadního společenského směřování a znalostí vývoje sleduje individualizovaný rozvoj jedinečné a neopakovatelné osobnosti dítěte. Je charakterizován, svobodou, neformálností a individualizovanou strukturací výchovných a vzdělávacích cílů. Neupřednostňujeme proto intelekt dítěte, ale rozvojem jeho citových, sociálních a volných vazeb zajišťujeme pocit jistoty a bezpečí a vytváříme stálou příležitost k sociálně založenému učení a poznání.

Uvedený efektivní přístup v procesu výchovy a rozvíjení dětí, orientovaný na jedince, jsme zvolili také pro edukační proces v naší mateřské škole. Základní tezí tohoto přístupu je pozitivní pohled na člověka - na dítě. Dítě je v základu dobré, hodné, tvořivé, společenské. Je možné mu důvěřovat. Každému individu je vrozená schopnost růstu, sebezvoje, naplňování vlastních možností. Tento **humanistický přístup** klade důraz na jedinečnost každého individua. Každý má jedinečnou vrozenou výbavu, každý se setkává s jinými vnějšími podněty a jinak je zpracovává. Tento svět zážitků a zkušeností, mozaika, která se rychle a pružně mění, je pro dítě skutečností, realitou. Usilujeme o porozumění dítěti, zabýváme se jeho vnitřním světem, spoléháme se na jeho prožívání.

Uvědomujeme si, že k tomu, aby mohlo dítě naplňovat své možnosti a bylo tvůrcem sama sebe, potřebuje dobré životní podmínky, důvěru ve vztazích s lidmi někoho, kdo mu usnadňuje proces vzdělávání. V souladu s humanistickou pedagogikou a psychologii budeme uplatňovat **nedirektivní na osobnost dítěte orientované přístupy**:

- **Akceptování dětské individuality a osobnosti s bezpodmínečným přijetím** - projevené vřelým, pozitivním chováním k druhému, spojeno s pojmy jako úcta, ohleduplnost, otevřenost, srdečnost. Zacházíme s dítětem přátelsky, projevujeme soucit a pochopení, chráníme ho a důvěřujeme mu.
- **Projevování empatie, empatické porozumění** - s plným pochopením pro projevované pocitové obsahy a významy u dětí.
- **Autentické chování a jednání** - které charakterizují významy přirozenost, pravdivost, opravdovost. Učitelka se projevuje jako nic nepředstírající, nesnaží se ze sebe dělat někoho jiného než je a než se cítí.
- **Aktivní naslouchání** - znamenající více druhému naslouchat, méně se vyptávat, poučovat, radit, prověřovat, méně sám mluvit a zajistit druhému více prostoru k vlastnímu rozhodování, více autonomie, samostatnosti a zodpovědnosti za vlastní chování.
- **Budování pozitivního školního klimatu** - se vztahově kvalitní atmosférou tvořenou pohodou, klidem a bezpečím na jedné straně a aktivitou podporovanou učitelkou s cílem zažehnout jiskru zájmu a radosti z poznávání na straně druhé.

Zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školským zákonem) se předškolní vzdělávání stalo legitimní součástí systému vzdělávání. Představuje **počáteční stupeň veřejného vzdělávání** organizovaného a řízeného požadavky a pokyny MŠMT.

Úkolem námi poskytovaného institucionálního předškolního vzdělávání je doplňovat rodinnou výchovu a v úzké vazbě na ni pomáhat zajistit dítěti prostředí s dostatkem mnohostranných a přiměřených podnětů k jeho aktivnímu rozvoji a učení. Směřujeme k cílům formulovanými Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání:

1. **Rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání.**
2. **Osvojení základů hodnot, na nichž je založena naše společnost.**
3. **Získání osobní samostatnosti a schopnosti projevit se jako samostatná osobnost působící na své okolí.**

Koncepci předškolního vzdělávání na naší mateřské škole jsme založili na týchž zásadách, jako ostatní obory a úrovně vzdělávání a řídíme se s nimi společnými cíli: orientujeme se k tomu, aby si dítě od útlého věku osvojovalo **základy klíčových kompetencí** a získávalo tak **předpoklady pro své celoživotní vzdělání**, umožňující mu se snáze a spolehlivěji uplatnit ve společnosti znalostí.

Klíčové kompetence reprezentují v současném vzdělávání cílovou kategorii, vyjádřenou v podobě výstupů. Jsou to soubory předpokládaných vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot, které jsou pro vzdělávání dětí v předškolním věku formulovány v Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání. Pro etapu předškolního vzdělávání jsou klíčovými považovány tyto kompetence:

1. kompetence k učení
2. kompetence k řešení problémů
3. kompetence komunikativní
4. kompetence sociální a personální
5. kompetence činnostní a občanské.

Náš vzdělávací program respektuje integrovaný přístup k předškolnímu vzdělávání. Je modelem, jehož snahou je přiblížit vzdělávání dětí co nejvíce jejich mentalitě, vzdělávacím potřebám a možnostem. **Edukační proces** na naší mateřské škole bude probíhat prostřednictvím navozených i nečekaných prožitkových situací, her, činností a didakticky zacílených činností, které plní úlohu:

- **instrumentální** – spočívá v tom, že vědomosti, které dítě získá v edukačním procesu, jsou nejen duševním vlastnictvím, ale také nástrojem, který využívá na osvojování dalších nových vědomostí a vytvářených dovedností. Učitelky budou vytvářet dostatečný prostor a příležitosti, aby děti nové vědomosti aplikovaly ve změněných situacích a mezi osvojenými a novými vědomostmi hledaly souvislosti.
- **formativní** – znamená, že učitelka v edukačním procesu dítě formuje nejen z výchovné stránky, ale bude rozvíjet i poznávací procesy dítěte – vnímání, myšlení, paměť; při kterém je potřebné využívat nové tvořivé metody.
- **socializační** – je stále významnější, protože učíme děti komunikovat, naslouchat jeden druhému, respektovat se navzájem. Podstatné je, aby děti často diskutovaly, vstupovaly do vzájemných interakčních vztahů.
- **informativní** – znamená, že edukačním procesem umožňujeme dětem osvojit si nové vědomosti, ale také jim prostřednictvím nových aktivizujících metod nabízíme možnost zjistit souvislosti mezi jednotlivými vědomostmi a poznatky.
- **propedeutickou** – vede k tomu, abychom si uvědomili, že každá výchovná složka je pro děti základním úvodem do vědní disciplíny. Učitelka bude s obsahem učiva pracovat tak, aby děti motivovala k poznávání.

5.1 FORMY A METODY PRÁCE

V edukačním procesu v naší mateřské škole budeme využívat formy a metody práce odpovídající věkovým zvláštěnostem a potřebám dětí. Zjišťujeme, které metody (činnosti) mají u dětí největší úspěch a proč a ze zjištěného vycházíme v dalším plánování. Vyžadujeme si zpětnou vazbu k proběhlým činnostem a na jejím základě připravujeme další činnosti s vhodnější volbou organizace a metod. Hledáme inspiraci v literatuře, studiu a vzdělávání.

5.1.1 ORGANIZAČNÍ FORMY

Pro mateřskou školu je základní formou vzdělávání interakce učitelky s dítětem či dětmi v průběhu celého dne. Vše, co se v mateřské škole děje, slouží jako prostředek vzdělávání - dítě

je vzděláváno stále a průběžně. Právě v přirozených činnostech je největší prostor k jeho dalšímu posunu a vzdělávání. A tak kromě obecných organizačních forem, mezi které patří frontální, skupinové a kooperativní činnosti, individuální a projektová nebo otevřená výuka, budeme využívat organizační formy, které se co nejvíce přibližují životu dítěte doma v rodině, a současně ho profesionálně vedeme ve skupině vrstevníků. Patří k nim:

- **Volná hra**, ve které děti navazují sociální kontakty se skupinou vrstevníků, spontánně se učí novým vědomostem, dovednostem a návykům, vytvářejí si postoje a získávají zkušenosti zprostředkované ostatními dětmi ze skupiny.
- **Řízená činnost** profesionálně zprostředkovává poznávání světa a vytváří prostor pro získávání nových vědomostí, dovedností, návyků a názorů. Dítěti jsou nabízeny různorodé činnosti, které jsou obvykle tematicky propojené a vytvářejí tak smysluplný celek neodtržený od životní reality. Činnosti vycházejí ze zájmu a zkušeností dětí, navazovat na ně a doplňují je tak, aby docházelo k naplňování klíčových kompetencí dítěte.
- **Stravování**, při kterém má dítě v mateřské škole možnost ochutnat jídla, která nejsou v jeho rodině obvyklá, rozšířit si svůj jídelníček a vytvořit základy zdravého životního stylu. Současně se učí praktickým dovednostem při sebeobsluze, pomáhat druhým dětem a být ohleduplným.
- **Odpočinek a hygiena**. Po dopoledních aktivitách si děti potřebují odpočinout. Tato potřeba je však individuální. S odpočinkem úzce souvisí hygienické návyky, které si dítě v mateřské škole upevňuje a postupně se v nich zdokonaluje.
- **Pobyt venku** nabízí dostatek volného pohybu na čerstvém vzduchu, především na zahradě mateřské školy. Zahrada a vycházky do okolí nám umožňují dlouhodobě pozorovat některé jevy, rostliny, zvířata, přírodu, sledovat proměny přírody v čase a v ročních dobách, učit se ji chránit. Můžeme pozorovat práci lidí, stroje, dopravu, učit se bezpečnému chování na cestách, poznávat své město atd.
- **Rituály** přináší dítěti pocity přijetí, příjemné naladění, jistotu, že věci mají svůj řád, možnost uplatnění i pro méně aktivní a nesmělé děti, vytváření prosociálních vzorů a vztahů, budování pocitu přináležení do skupiny aj.
- **Cvičení** podporuje pěstování zdraví. Dítě by se mělo denně minimálně deset minut pohybovat v tepové intenzitě 170-190 tepu za minutu, což odpovídá intenzivnímu spontánnímu pohybu. Formou motivovaného cvičení vedeme děti ke správnému držení těla, vytrvalosti, tělesné zdatnosti, lokomočním dovednostem atd. podle zvoleného záměru.
- **Nepravidelné činnosti** jsou příležitosti k činnostem, které jsou něčím výjimečné a ozvláštněné. Jsou zpestřením života v mateřské škole, propojují ji s vnějším světem, poznáváním světa mimo mateřskou školu, nových lidí a nových prostředí.

5.1.2 METODY PRÁCE

Při volbě metody práce budeme vycházet z cíle, kterého chceme dosáhnout; z etapy edukačního procesu; organizace práce; věku dítěte a jeho individuálních potřeb. S ohledem na specifika předškolního věku budeme využívat tyto metody práce:

- **Metody založené na prožitku**, vycházejí z výjimečnosti prožívání předškolního dítěte, které je intenzivnější, hlubší a může být pro člověka zdrojem pozitivních vzpomínek pro celý život. Nejsilnější prožitky vznikají při aktivní činnosti. V prožitcích, které si dítě z mateřské školy odnáší, by vždy měly převažovat prožitky pozitivní, takové, které

dítě ubezpečují o tom, že je přijímáno ostatními, je pro ně důležitou osobou a že svět je pro ně přátelský a vstřícný.

- **Metody založené na vzoru** vycházejí z odkázanosti dítěte na péči dospělého, který je pro ně jistotou ve světě. Tento blízký dospělý se mu stává vzorem a příkladem k tomu, jak se chovat k dalším osobám, věcem, k přírodě atd.
- **Metody založené na hře**, která je pro dítě činností přirozenou. Hra dítěti působí slast a zároveň vytváří prostor pro učení. Dětem vytváříme především dostatek času a prostoru pro volnou hru a i při hře řízené dbáme, aby přinesla dítěti onen potřebný pocit slasti a radosti, který dělá hru hrou.
- **Metody založené na pohybu**, které vycházejí z vyšší potřeby pohybu předškolního dítěte. Tyto metody napomáhají zpřesňovat pohybových dovedností, pohyb je příznivý i pro rozvoj kognitivních schopností a pro návyky vedoucí ke zdravému životnímu stylu. Tyto metody naplňujeme především dostatečným prostorem a příležitostmi pro spontánní pohyb v mateřské škole i venku.
- **Metody založené na manipulaci a experimentu** podporují konkrétní myšlení dítěte, k jehož rozvoji potřebuje manipulovat s předměty a materiály, experimentovat a zkoumat. K experimentům je nutná aktivní činnost dítěte.
- **Metody založené na komunikaci** vedou dítě aktivně zacházet se slovy, učit se používat řeč jako nástroj komunikace, učit se ovládat verbální i neverbální komunikační techniky. Komunikace prostupuje celý pobyt dítěte v mateřské škole.
- **Metody založené na tvoření**, které je pro dítě významné jako proces – jeho výsledek je méně důležitý než činnost sama. Ke tvorbě dětí poskytujeme dostatek různorodého materiálu, mozaiek, skládanek, stavebnic a námětů výtvarných i pracovních.
- **Metody založené na fantazii a magičnu**, protože svět fantazie je pro dítě zdrojem dobrodružství a prožitku a umožňuje mu originální pohled na řešení problému.
- **Metody založené na myšlenkových operacích** vycházejí ze zvědavosti dítěte zajímajícího se o příčiny a souvislosti dění ve světě, který ho obklopuje. K rozvíjení myšlení je potřebné evokovat minulé zkušenosti a znalosti dětí, provokovat otázkami a podněty k přemýšlení, hledat souvislosti a vést děti ke kritickému myšlení.
- **Metody směřující k naplňování konkrétních záměru učitelky**, které umožňují učitelce tvořivě využít konkrétní postupy pro konkrétní činnosti.

Vzdělávací program naší mateřské školy dále charakterizují tyto vytýčené oblasti:

- principy školního vzdělávacího programu a
- rámcové cíle.

5.2 PRINCIPY ŠKOLNÍHO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU

Školní vzdělávací program naší mateřské školy charakterizují tyto principy:

1. V návaznosti a v součinnosti s rodinnou výchovou realizovat edukační proces s respektem k osobnosti dítěte, k jeho vývojovým specifikům a individuálním potřebám.
2. Uplatňovat nedirektivní přístupy v souladu s demokratickými přístupy, humanistickou pedagogikou a psychologií a přijímat dítě vstřícně a přátelsky.
3. Integrovaným přístupem ke vzdělávání předškolního dítěte klást důraz na tvořivou a aktivní činnost s pozitivními prožitky.
4. Přípravovat dítě pro život ve společnosti, vybavit ho klíčovými kompetencemi.

5.3 RÁMCOVÉ CÍLE

Z dlouhodobého hlediska práce naší mateřské školy jsme stanovili tyto rámcové cíle:

1. Rozvíjet dětskou představu o základních lidských hodnotách a normách a jeho snahu se podle toho chovat.
2. Podporovat iniciativu, zvědavost, vztah dítěte k učení a poznávání světa, který ho obklopuje a položit tak základy dovednosti celoživotního učení.
3. Pěstovat a rozvíjet individuální vyjádření dítěte a jeho tvořivé schopnosti v oblasti emocionální, etické a estetické.
4. Rozvíjet interpersonální dovednosti dítěte s cílem naučit se komunikovat, jednat a uplatnit se v sociálních heterogenních skupinách.
5. Rozvíjet rozhodovací dovednosti dítěte se schopností své rozhodnutí zdůvodnit a nést za něho odpovědnost.

6 VZDĚLÁVACÍ OBSAH

Při tvorbě vzdělávacího obsahu našeho školního vzdělávacího programu vycházíme z Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání (RVP PV) a oporou nám je také Kurikulum podpory zdraví v mateřské škole. Vzdělávací obsah je stanoven v souladu s pěti vzdělávacími oblastmi RVP PV:

1. Dítě a jeho tělo (oblast biologická) – tento okruh směřuje v širším kontextu do oblasti biologické a budeme v něm naplňovat potřeby fyziologického rozvoje dětského organismu s potřebou pohybu a aktivity, povedeme děti ke správnému rozvoji tělesných a pohybových funkcí, zdatnosti, motorických dovedností a koordinace. V rámci rozvoje manipulačních schopností budeme děti učit sebeobslužným dovednostem a budeme rozvíjet jejich povědomí o zdravých životních návycích a postojích.

2. Dítě a jeho psychika (oblast psychologická) – tento vzdělávací okruh budeme směřovat do oblasti psychologické, s podporou maximálně dobrého rozvoje všech psychických funkcí dětí (vnímání, myšlení, soustředění, paměť, city, učení, tvořivost a vůle). Zahrnuje další tři okruhy: Jazyk a řeč; Poznávací schopnosti a funkce jazyka, představivost a fantazie, myšlenkové operace; Sebepojetí, city, vůle.

3. Dítě a ten druhý (oblast interpersonální) – tento okruh zaměříme na podporu utváření vztahů k jiným dětem a dospělým, na posílení, kultivaci a zkvalitnění komunikace a dalších sociálních dovedností.

4. Dítě a společnost (oblast sociálně-kulturní) – učitelky zaměří práci do oblasti sociálně kulturní s poznáváním života lidí ve společenství s určitými pravidly soužití a vytvářenými hodnotami v oblasti kultury a umění. Pomůžeme nacházet dítěti své místo v širší společnosti; osvojit si potřebné sociokulturní návyky; orientovat se v tradicích společnosti; nacházet způsoby, jak se aktivně podílet na vytváření pohody ve svém sociálním prostředí.

5. Dítě a svět (oblast environmentální) – tento okruh zaměříme na environmentální oblast a působení na dítě v kontextu elementárního povědomí o světě a jeho základním fungování, o vlivu člověka na životní prostředí a hledání možnosti, jak se podílet na utváření základů pro odpovědný vztah k nejbližšímu okolí a přírodě.

Ke splnění vytyčených rámcových cílů a respektováním principů vzdělávání na naší mateřské škole jsme stanovili vzdělávací obsah. Je rozpracován s očekávanými kompetencemi, kterých by mohlo dítě dosáhnout při ukončení docházky do mateřské školy a jsou tedy formulovány jako výstupy. Součástí každého integrovaného bloku je také vzdělávací nabídka činností. Při plánování vzdělávání budeme vycházet z těchto integrovaných bloků:

1. Jen si, děti, všimněte, co je krásy na světě.
2. Víme, jak se o sebe starat, abychom byli zdraví.
3. Každý z nás je jiný a každý je důležitý.
4. Mámo, táto, už vím jak na to.
5. Kouzelná slovíčka nám pomáhají.
6. Těšíme se na sváteční chvíle.

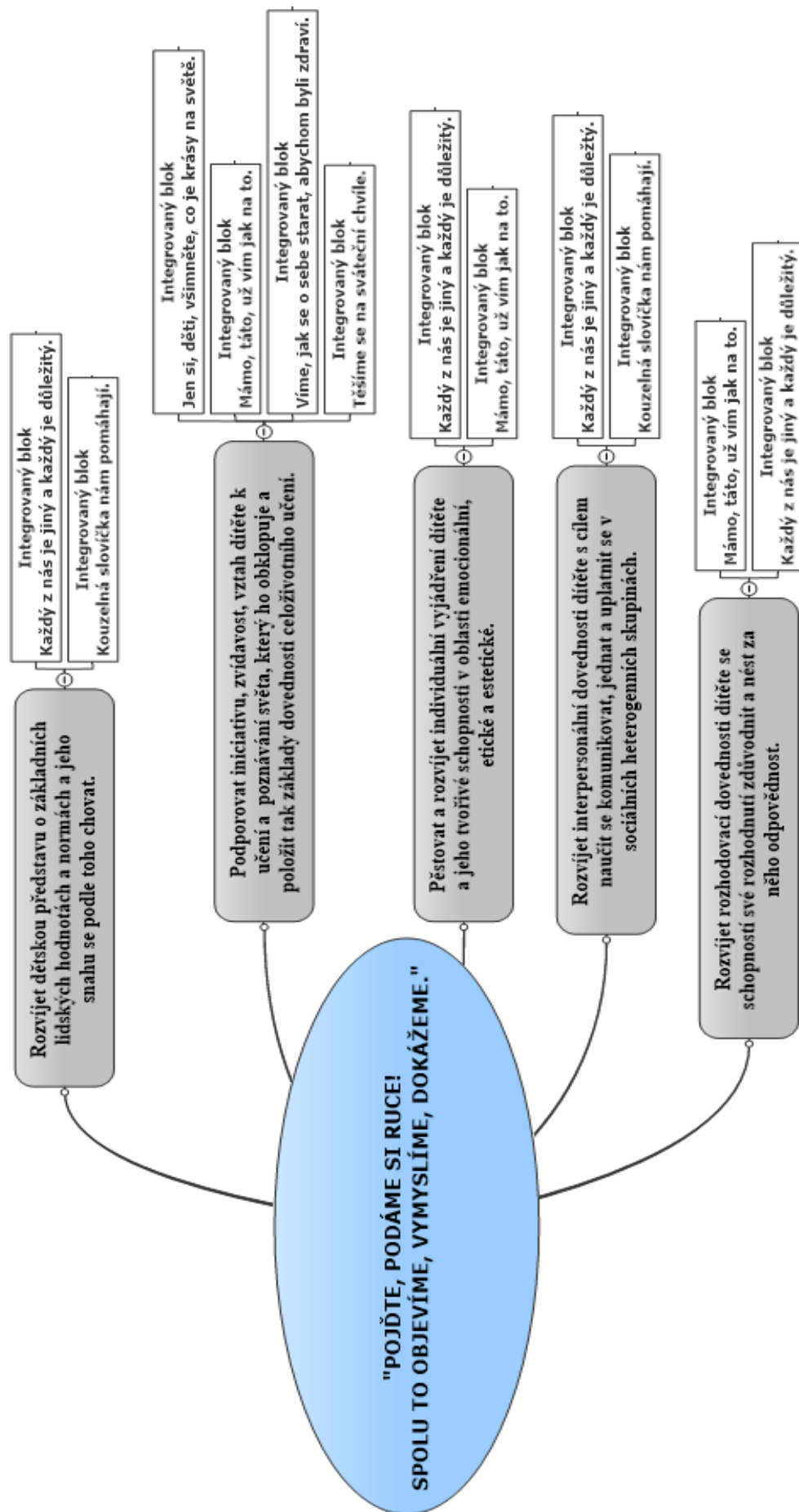
Integrované bloky (rozpracované dále) budeme konkretizovat v integrovaných tematických celcích či projektech v třídním vzdělávacím programu. Výběr témat se řídí potřebami konkrétní skupiny dětí, přírodním, kulturním a společenským děním. Každé téma bude obsahovat:

- tematické části (podle potřeby a rozsahu tématu)
- rozsah – časovou dotaci
- dílčí cíle
- očekávané výstupy
- předpokládané kompetence dle RVP PV
- vzdělávací cíle (členěné podle Blooma).

Na vypracovaný integrovaný tematický blok či projekt třídního vzdělávacího programu dále navážeme v týdenních plánech činností. Ty budou obsahovat konkrétní a pestrou nabídku činností, ze které si děti mohou vybírat dle svého přání a to v dopolední a odpolední nabídce.

Myšlenková mapa

rámcové vzdělávací cíle a jejich provázanost se vzdělávacím obsahem

6.1 INTEGROVANÝ BLOK

„JEN SI, DĚTI, VŠIMNĚTE, CO JE KRÁSY NA SVĚTĚ“

V rámci integrovaného bloku „Jen si, děti, všimněte, co je krásy na světě“ budeme podporovat dětskou zvědavost a iniciativu k poznávání. Prostřednictvím prožitkově poznávacích aktivit povedeme děti k získání zkušeností a prožitků, k vytváření poznatků, vědomostí a postojů ve vztahu ke svému okolí, k přírodě, k Zemi. A také k touze získávat nové vědomosti, dovednosti a schopnosti řečové, jazykové a intelektuální.

Očekáváme, že v rámci tohoto integrovaného tematického bloku může dítě během předškolního vzdělávání dosáhnout těchto **očekávaných kompetencí**:

- vnímá všemi smysly, sděluje postřehy, všímá si rozmanitosti světa a lidí
- zvědavě se dívá na věci a dění kolem sebe
- ví o odlišnostech a podobnostech věcí a jevů, které nás obklopují
- chce rozumět okolnímu světu
- sděluje smysluplně vlastní myšlenky, otázky, zážitky
- záměrně se soustředí na určitou dobu
- záměrně naslouchá, porozumí a zapamatuje si slyšené
- při řešení myšlenkových i praktických problémů užívá logických, matematických i empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích
- zpřesňuje si početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti
- ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, domlouvá se gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci
- průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu
- rozlišit a pojmenovat vlastnosti, kvalitu a vztahy věcí
- orientovat se v prostoru a čase
- ví o roznostech přírody
- pozoruje změny v přírodě během roku, umí je pojmenovat
- zná základní podmínky pro existenci života
- podílí se na jednoduché činnosti v péči o své okolí

Nabídka vzdělávacích činností:

- spontánní hry
- smyslové hry
- didaktické hry
- pozorování objektů, věcí a jevů s rozhovorem
- nejrozličnější hry a činnosti zaměřené na rozvoj a cvičení postřehu a vnímání, paměti
- řešení problémových úkolů
- artikulační, řečové, sluchové a rytmické hry, hry se slovy, slovní hádanky
- vyprávění zážitků dítěte
- společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace
- manipulace s předměty
- literární činnosti
- řešení pracovních listů
- výlety a exkurze
- návštěva klubovny Českých ochránců přírody

V oblasti rozvoje poznání budeme sledovat dílčí cíle s ohledem na vývojová specifika dle věku dítěte a jeho individuální možnosti.

Děti 2-3 leté					
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	PŘÍRODA	VLASTNOSTI PŘEDMĚTŮ	PROSTOROVÉ A ČASOVÉ PŘEDSTAVY	VNÍMÁNÍ, POZORNOST, PAMĚŤ, SOUSTŘEDĚNÁ HRA	ŘEČ
- zná a pojmenuje viditelné části těla - zná své jméno a příjmení, děti ve skupině - pojmenuje předměty denní potřeby - pojmenuje běžné dopravní prostředky -	- má povědomí o běžných přírodních jevech (slunce, mraky, déšť apod.) - má povědomí o nápadných proměnách přírody v ročních obdobích - pojmenuje základní přírodní materiál (písek, voda, kámen apod.) - rozliší stromy, květiny (ne druhy) - pojmenuje běžné druhy ovoce a zeleniny - pozná některé druhy domácích zvířat a drobných živočichů	- začíná rozlišovat základní barvy, tvary, velikosti (třídí, i bez správného pojmenování) - pozná známé objekty na obrázku	- chápe krátký děj, scénku - ve spolupráci s uč. se učí chápat označení pro vztahy v prostoru (nahore, dole, vpředu, vzadu, vedle) - začíná chápat označení pro časové vztahy (ráno, večer, hned, potom)	- při hře začne postupovat podle jednoduchého plánu - začíná výrazněji uplatňovat paměť, představivost, myšlení - v napodobivé hře znázorní sled činností - začíná spolupracovat s dětmi	- chápe jednoduchou situační řeč okolí, krátké souvislé vyprávění, pohádku - rozumí otázkám (k čemu co je, kam co patří) - rozšiřuje slovní zásobu - mluví srozumitelně i ve viceslovných větách - začíná souvisle vyprávět, reprodukovat krátkou pohádku, několik říkanek - obrací se na dospělého s otázkami (co, kdo, proč, kde, kam) - slovně označí, co znázorňuje obrázek - navzuje řečové kontakty s dospělými i s dětmi

	děti 3-4 leté	děti 4-5 leté	děti 5-6 leté
SPOLEČENSKÉ PROSTŘEDÍ	- učí se poznat značku a uložit si věci na určené místo - učí se orientovat v nejbližším okolí	- zná své jméno, příjmení, věk, místo bydliště - zná jména všech dětí ve třídě - zná jména svých sourozenců, rodičů - pozná svou značku a uloží si své věci na určené místo - pozná policistu, vojáka, hasiče	- zná své jméno, příjmení, věk, adresu bydliště a školy - zná jména a příjmení všech dětí ve třídě, učitelek - pojmenuje prostory mateřské školy - zná cestu z domova do MŠ - zná některé budovy ve městě a jejich účel
BEZPEČNOST NA CESTĚ	- reaguje na červené světlo semaforu - pojmenuje dopravní prostředky	- reaguje na signalizaci semaforu - používá základní pravidla silničního provozu - postupně poznává dopravní značky - pojmenuje dopravní prostředky a jejich účel	- pohotově a správně reaguje na semafor - zná základní pravidla bezpečnosti při chůzi na vozovce - znalost o dopravní značky určené pro chodce - pojmenování dopravních prostředků a jejich účelu, jejich rozlišení podle místa pohybu
LIDÉ	- postupně pojmenuje, kdo je doma - seznamuje se s prací lidí v MŠ - pozoruje práce lidí v okolí MŠ - seznamuje se s prací rodičů	- poznává pojem matka, otec, sourozenec - seznamuje se s prací lidí v MŠ a její užitečností - seznamování s prací lidí a jejím účelem	- zná pojem matka, otec, sourozenec, prarodič - zná význam práce lidí v MŠ a její užitečnost - sleduje práci dospělých, hodnotí její užitečnost - zná pracoviště svých rodičů a práci, které se věnují doma

VLASTNOSTI PŘEDMĚTŮ	- pojmenuje hlavní části oděvu a obuvi, známých pokrmů, nápojů, základních předmětů denní potřeby - učí se rozlišit barvu červenou, žlutou, modrou a zelenou - postupně rozliší nápadné rozdíly mezi předměty (malý – velký, krátký – dlouhý)	- pojmenuje předměty, s nimiž přichází do styku - seznamuje se s vlastnostmi materiálů - seznamuje se surovinami pro přípravu pokrmů - pojmenuje barvu červenou, žlutou, modrou, bílou, černou a zelenou - při manipulaci a na základě porovnání rozlišování rozměru a tvaru (velký – malý, dlouhý – krátký, menší – větší)	- pojmenuje předměty, s nimiž přichází do styku, zná jejich vlastnosti a účel - zná vlastnosti materiálů - pozná a pojmenuje suroviny pro přípravu pokrmů - pozná a pojmenuje barvy hlavní i vedlejší, postupně odstíny - při manipulaci a operaci s předměty označí rozměry a tvar v různých stupních (velké – větší – největší, kulaté – hranaté – špičaté apod.)
ČASOVÉ VZTAHY		- označí časové vztahy ráno, poledne, večer ve spojení s typickými činnostmi - seznamuje se s pojmy dnes – včera – zítra - ve spojení s pozorováním vnímá změny v přírodě a typické znaky ročních období	- pojmenuje časová období během dne - osvojí si pojem dnes – včera – zítra - postupně si uvědomuje dny v týdnu - chápání sledu ročních období
PŘÍRODA	- všímá si změn v přírodě - všímá si květin, stromů, plodů - seznamuje se s pojmem listnatý a jehličnatý strom - seznamuje se s péčí o rostliny	- v průběhu celého roku pozoruje přírodu - poznává změny souvisejících se změnou ročního období - pojmenuje 3 květiny - rozliší strom listnatý a jehličnatý - prohlubuje si poznatky o zalévání a kypření rostlin - vnímá krásy přírody	- má poznatky o dění a změnách v přírodě v průběhu roku, charakterizuje roční období - pojmenuje 3 zahradní, 3 luční květiny - rozliší strom jehličnatý a listnatý - pojmenuje 2 listnaté a 1 jehličnatý strom - zná plody některých stromů - zná podmínky, které potřebuje rostlina k růstu - účastní se připravených pokusů (klíčení apod.)

OVOCE A ZELENA	- pozoruje sklizeň - rozliší zeleniny a ovoce, kterou jí - seznamuje se s nutností omýt ovoce a zeleninu před konzumací - pozoruje stromu v průběhu roku	- rozlišuje známé druhy ovoce a zeleniny - zná potřebu omytí zeleniny a ovoce před konzumací - pozoruje změny stromu v průběhu roku	- pozná podle vzhledu, chuti a vůně ovoce a zeleninu - pomáhá při pěstování - intuitivně rozliší pojem ovoce a zelenina - seznamuje se s významem ovoce a zeleniny pro zdraví člověka - pozorování odkvétání stromu, zrání a dozrávání
ŽIVOČICHOVÉ	- seznamuje se a pozoruje některá domácí zvířata - seznamuje se s některými volně žijícími zvířaty - seznamuje se s některými exotickými zvířaty	- rozvíjí poznatky o domácích zvířatech - poznání a pojmenování některých druhů domácích zvířat - pozná a pojmenuje některá volně žijící zvířata - pozná a pojmenuje některá exotická zvířata	- má poznatky o domácích zvířatech a jejich mláďatech, o jejich užitku - pozná, pojmenuje několik domácích zvířat - odliší zvířata od ptáků alespoň dvěma typickými rozdíly - pozná a pojmenuje některá volně žijící zvířata, ptáky, hmyz - pojmenuje znaky volně žijících zvířat
NEŽIVÁ PŘÍRODA	- rozlišuje kámen, písek, vodu, sníh, led - pozorovává rybníka, potoku a života kolem nich	- poznává vlastnosti písku, kamene, sněhu, ledu apod. - poznává potoku, rybníka a života kolem nich	- má poznatky o vlastnostech písku, kamene, půdy, vody, sněhu, ledu a jejich správné označení - zná nebezpečí ohně - má poznatky o potoku, rybníku a životu kolem nich

POČASÍ	- pozoruje počasí	- pozoruje charakteristické znaky ročních období - seznamuje se s účinky slunce, deště, větru, sněhu, mrazu - pozoruje slunce, mraky, vítr, déšť, sníh, led - učí se, že déšť zavlažuje rostliny	- rozliší hlavní znaky jednotlivých ročních období - označuje přírodní jevy - slunce, deště, větru, sněhu, mrazu, mlha, duha, blesk, hřmění - seznamuje se s možností přírodních pohrom - seznamuje se s významem vody v přírodě
SLOVNÍ ZÁSoba	- pojmenuje bezprostředně vnímané osoby, zvířata, rostliny, předměty, činnosti a jevy - v navozených situacích označí předměty, jevy a činnosti - řeší hádanky, problémy pomocí předmětů, obrázků - společensky přiměřeně se vyjadřuje - rozvíjí si slovní zásobu	- správně pojmenovává osoby, zvířata, rostliny, předměty, činnosti a jevy - zpřesňuje a prohlubuje význam slov - chápe význam slov dle konkrétní situace - obohacuje slovní zásobu používáním přídavných jmen a sloves - rozvíjí zájem o hru se zvukovou stránkou slov - seznamuje se s jednoduchým zobecněním - rozvíjí si slovní zásobu	- aktivně používá slovní zásoby - významově přesně pojmenovává známé předměty, činnosti a jevy a vztahy mezi nimi - aktivní využívá běžných antonym, homonym - aktivní využívá všech druhů slov - zajímá se o hru se zvukovou stránkou slov - užívá zevšeobecnění - řeší hádanky pomocí předmětů, obrázků - rozvíjí slovní zásobu
ZŘETELNOST ŘEČI	- rozlišuje různé zvuky - učí se správnému dýchání (prodlužování výdechu s fonací) - účastní se procvičování mluvidel - přechází do poloh s různou intenzitou, výškou a barvou hlasu - snaží se o zřetelné vyslovování hlásek - rytmitizuje říkadla - projev má přiměřeně hlasitý a zřetelný v odpovídajícím tempu	- rozliší intenzitu a délku trvání zvuků a tónů - správně dýchá při zpěvu, řeči a pohybových činnostech - snaží se o zvukové rozlišování a správné vyslovování hlásek a hláskových skupin - rytmitizaci se připravuje na analyticko-syntetické činnosti - snaží se o modulování řečového projevu podle situace	- věnuje pozornost správné výslovnosti a výraznosti řeči - rozliší výšku, intenzitu a délku trvání zvuků a tónů - správně dýchá při zpěvu, řeči a pohybových činnostech - správně vyslovuje hlásky a hláskové skupiny - učí se sluchově rozlišit hlásky na začátku, později i na konci slov - má správnou výslovnost, intonaci, hlasitost i tempo řeči; přízvuk slovní i větný

GRAMATIKA	- sledování gramatické správnosti projevu	- snaží se o používání slov v gramaticky správných tvarech - ve hrách se slovy ohýbá základní slovní druhy	- má povědomí o gramatické správnosti, postupně dodržuje celkovou gramatickou správnost - prohlubování jazykového citu
SOUVISLÉ VYJADŘOVÁNÍ	- snaží se vyjádřit jednoduchou žádost - odpovídá na jednoduché otázky v rozhovoru - postupně se snaží o vyjádření vlastní myšlenky pomocí jednoduché věty - postupně zdokonaluje srozumitelnost řečového projevu - snaží se o dialog s ostatními dětmi	- postupně rozumí slovním pokynům s odpovídající reakcí - vytváří dovednost vyřídit vzkaz, žádost, přání - vytváří dovednost vyřídit odpověď na vzkaz - postupně vede rozhovor a vyprávění o vlastnostech předmětů, jevů, o činnostech - používá jednoduché věty - usiluje o přirozené a souvislé vyjadřování - zachovává pravidla dialogu, zvyká si na respekt k mluvčímu	- samostatně formuluje vzkaz či odpověď na vzkaz - při souvislém vyjadřování využívá metodu rozhovoru, popisu, vyprávění a reprodukce - vyjádří charakteristické vlastnosti předmětů, jednoduchých jevů a činností a jejich základní znaky - v souvislém řečovém projevu používá i rozvitě věty a postupně jednoduchá souvětí - hovoří bezprostředně, srozumitelně, plynule a samostatně - v dialogu klade otázky a respektuje mluvčího

PROSTOROVÁ PŘEDSTAVIVOST	- rozhodne o vzájemné poloze dvou objektů (např. je – není- v – na) - umístí různé objekty s využitím vztahů podle pokynů - učí se předměty tvarově odlišovat - sestavuje útvary z různých stavebnic podle fantazie - vloží jednoduché předměty do otvorů, které jsou s nimi tvarově shodné - postupně rozliší velikosti malý – velký - udržuje směr, pohybuje se z jednoho místa na předem určené místo a hledá různé možnosti pohybu z jednoho místa na druhé	- popíše vzájemnou polohu dvou objektů pomocí vztahů je – není – v - na) - umístí různé objekty podle pokynů s využitím příslovců místa před, za, pod, nad, vedle, mezi - rozliší a pozná tvar kruhový, čtvercový, trojúhelníkový - učí se rozlišit příslovce vlevo – vpravo - sestaví jednoduché útvary dle předlohy i fantazie - přiloží na sebe předměty tak, aby se kryly - stanoví vlastnosti předmětů (např. malý – větší – největší, úzký – širší – nejširší) - porovnává předměty přikládáním k sobě a pokládáním na sebe - vytváří cesty v prostoru a hledá cesty od jednoho bodu k druhému - sleduje předem danou cestu	- rozhodne a popíše vzájemnou polohu dvou a více objektů - popíše vzájemnou polohu dvou objektů pomocí příslovců místa - určí pomocí příslovců místa polohu objektů vzhledem k sobě - rozliší a pojmenuje tvar kruhový, čtvercový, trojúhelníkový, obdélníkový - tvary na různých předmětech vyhledá - rozlišuje vpravo – vlevo na vlastním těle, vzhledem k vlastní osobě i jiným objektům - na rovině podložce znázorní polohu předmětů - sestaví i složitější útvary podle předlohy i fantazie - určí místo, kam předměty patří podle předlohy a přiloží je - porovnává a řadí předměty podle velikosti - seznamuje se s rozdílem předmětů v hmotnosti, objemu - srovná hrany dvou předmětů pomocí šňůrky, pruhu papíru apod. - sleduje předem danou cestu - zaznamená pohyb z jednoho místa na jiné předem určené místo (např. šipkami) - řeší labyrinty
--	---	--	--

MATEMATICKÉ POJMY	- vybere předměty na základě určení barvy, tvaru, velikosti - všímá si různých vlastností objektů - chápe význam některých kvantifikátorů (všechny, žádný) - používá termín vhodný při umístění souboru předmětů (do krabice apod.) - vytvoří soubor na základě jedné vymezené vlastnosti - všímá si, že jeden objekt má více vlastností - učí se klást objekty s určenou vlastností na předem vymezené místo - učí se rozhodnout o pravdivosti a nepravdivosti tvrzení - ukáže, který objekt ze dvou daných je např. velký, červený... - učí se řadit objekty téhož druhu podle velikosti - uspořádá skupinu podle dějové posloupnosti a používá při tom odpovídající termíny - tvoří dvojice na základě přiřazování	- ukáže předměty, které mají dané vlastnosti - učí se pochopit kvantifikátory všechny, každý, žádný - používá termín vhodný při umístění souboru předmětů (na podnos apod.) - vytvoří soubory předmětů na základě předem vymezených vlastností - ve vytvořeném souboru určí předmět, který má dvě dané vlastnosti - klade na určené místo předměty s požadovanou vlastností - ze dvou daných skupin předmětů vytvoří soubor na základě společné vlastnosti - rozhodne o pravdivosti a nepravdivosti tvrzení - ukáže, který objekt ze dvou daných je např. větší, červený ... - uspořádá skupinu prvků na základě dějové a časové posloupnosti s využitím odpovídajících termínů (první, poslední, před, za) - porovnáním dvou souborů předmětů po vytvoření dvojic prvků určí shodné – rozdílné množství	- určí vlastnosti daných předmětů (barva, tvar, velikost) a porovnává je - roztřídí všechny dané předměty na ty, kterou požadovanou vlastnost mají a na ty, které ji nemají - ukáže a pojmenuje další společnou vlastnost předmětů - učí se pochopit kvantifikátory alespoň jeden, všechny, žádný, každý, některý - používá vhodný termín pro soubor předmětů (stádo, hejno, skupina, hromada) - vytvoří soubory předmětů na základě předem vymezených vlastností (barva, tvar, velikost) - ve vytvořeném souboru roztřídí předměty na ty, které mají nebo nemají dvě požadované vlastnosti - třídí předměty podle dvou vlastností z hlediska nadřazenosti a podřazenosti - vytvoří soubor z 2-3 skupin předmětů na základě společné vlastnosti (sjednocení) - rozhodne o pravdivosti/nepravdivosti tvrzení s využitím vztahů a uspořádání - uspořádá předem danou skupinu na základě daného pravidla s užitím termínů (první, poslední, hned před, hned za, mezi) - porovnáním dvou souborů předmětů po vytvoření dvojic prvků určí shodné – rozdílné množství a oddělí přebývající
---	--	--	---

ČÍSELNÁ ŘADA	- rozliší více, stejně, méně objektů u dvouprvkových skupin - učí se vytvářet skupiny o daném počtu prvků (1 až 2) - přiřadí a porovná čísla 1 – 2	- pomocí přiřazování určí více, stejně, méně prvků u 2 – 4 prvkových skupin - vytvoří skupiny předmětů o daném počtu objektů (2 – 4) - přiřazením porovnává čísla 1 – 4 a na základě porovnání vytvoří číselnou řadu - osvojuje si číselnou řadu do 4 - učí se určit počet objektů (do 4) v situaci, kdy 1 objekt přibyl nebo ubyl - rozkládá soubor 2 – 4 předmětů na skupiny a určit počet prvků, skupiny opět sjednotí	- pomocí přiřazování určí více, stejně, méně prvků u 2 – 6 prvkových skupin - vytvoří skupiny předmětů o daném počtu objektů (2 – 6) - odhadne počet předmětů pomocí zrakového vnímání - přiřazením porovnává čísla 1 – 6 a na základě porovnání vytvoří číselnou řadu - určí počet objektů (do 6) v situaci, kdy 1 objekt přibyl nebo ubyl - rozkládá soubor 2 – 6 předmětů na skupiny a určit počet prvků, skupiny opět sjednotí
---------------------	--	--	---

LITERÁRNÍ ČINNOSTI	- seznamuje se s říkadly a básněmi, vyslechne je, přednáší s učitelkou - učí se vyslechnout a luštit jednoduché hádanky - seznamuje se se základními pohádkovými postavami - soustředěně vyslechne krátký text, pochopí smysl a obsah slov - seznamuje se s klasickými i autorskými pohádkami, s bajkami, s příběhy s dětským hrdinou - rozliší dobro a zlo v pohádkách - má zájem o ilustrace z knih	- výrazně přednese říkadlo i báseň s ostatními dětmi - rozezná téma básně - učí se rozeznat rozdíl mezi verši a prózou - při luštění hádanek se učí pochopit obrazné přirovnání - pozorně a citlivě vyslechne pohádku - poznává vlastnosti hrdinů a náladu textu - rozliší kladné a záporné vlastnosti postav - vnímá humor při poslechu veselých veršů - volně reprodukuje děj pohádky - s pomocí vypráví jednoduchý příběh dle obrázků - hovoří nad ilustracemi - má zájem o umělecko-naučné knihy	- využívá říkadla při hrách, v různých situacích - učí se výraznému a kultivovanému přednesu veršů - při rýmování slov objevuje zvukovou a významovou stránku slov - při poslechu a recitaci prožívá celkovou náladu slov - rozliší poezii a prózu - vytváří vlastní hádanky - uplatní naučenou báseň, kultivovaně ji přednese - porovnává hrdiny v pohádkách a příbězích, určuje jejich vlastnosti - vnímá text soustředěně jako literární dílo - učí se chápat mezilidské vztahy, jednání postav a humor v literárních textech - reprodukuje text pohádky, příběhu, bajky - porovnává situace z příběhu s vlastními zkušenostmi - orientuje se v dětské encyklopedii, obrázkové knize
--------------------	---	---	---

6.2 INTEGROVANÝ BLOK

„VÍME, JAK SE O SEBE STARAT, ABYCHOM BYLI ZDRAVÍ“

V rámci integrovaného bloku „Víme, jak se o sebe starat, abychom byli zdraví“ se zaměříme na vytváření podmínek podporujících tělesnou i duševní pohodu dětí, na posilování organismu dítěte a jeho zdravý vývoj, na vytváření prostoru pro spontánní pohyb a na vhodné tělovýchovné aktivity s důrazem na rozvoj hrubé i jemné motoriky a obratnosti dítěte. Ve spolupráci s vedoucí školní jídelny budeme sledovat vhodnou a pestrou skladbu jídelníčku a zaměříme se na výchovu k vytváření zdravých stravovacích návyků a na výchovu ke zdravému životnímu stylu.

Předpokládáme, že dítě ukončující předškolní vzdělávání může dosáhnout těchto **očekávaných kompetencí:**

- zná názvy částí lidského těla, smyslových orgánů, některých vnitřních orgánů a jejich funkce
- ví o správném držení těla
- pohybuje se všemi způsoby přirozených pohybů, zdolává překážky
- nápodobou přesně provádí pohyb
- sladí pohyb s hudbou, rytmem
- zná, co zdraví prospívá a co mu škodí
- zajímá se o udržování svého těla ve zdraví
- napomáhá vlastnímu zdraví pohybem
- má představu o zdravé životosprávě
- neodmítá zdravou výživu
- ví, že lidská aktivita má přímý vztah ke zdraví
- odhaduje rizika ohrožující bezpečnost

Nabídka vzdělávacích činností:

- spontánní pohybové činnosti
- lokomoční pohybové činnosti
- zdravotně zaměřená cvičení
- tělovýchovné činnosti
- pohybové hry s pravidly
- cvičení s náčiním a na nářadí
- sportování – kopaná, florbal, hokej, bruslení, jízda na kole (tříkolce, koloběžce, odrážedlu),
- zdolávání průlezek
- poučení o nebezpečných situacích
- literární činnosti, využívání encyklopedií, obrazového materiálu
- rozhovory u stolování o skladbě jídla
- ochutnávky různých pokrmů
- využití literárních textů a encyklopedií
- zapojení dětí do „Pohybové výchovy“ ve sportovní hale na ul. Žákovské

V oblasti zdravého rozvoje budeme sledovat dílčí cíle s ohledem na vývojová specifika dle věku dítěte a jeho individuální možnosti.

dětí 2-3 leté				
CHŮZE	BĚH	SKOK	LEZENÍ	PODÁVÁNÍ A HÁZENÍ
- zdokonaluje pravidelnost kroku a připojuje souhyby paží - chodí v udávaném tempu a dle říkadla - překročí čáru - chodí slalomem mezi hračkami - vystoupí schody bez držení - sestoupí z lavičky - chodí po zvlněném terénu - vystoupí po mírně šikmé lavičce	- vydrží opakovaně krátký běh ((20 s. a odpočinek) - běhá k určenému cíli - přeběhne od mety k metě - hraje hry s během s nejjednoduššími pravidly - reaguje vyběhnutím ve hře - běhá na smluvený signál - střídá chůzi s během na zvukový signál - střídá běh s lehem, sedem, dřepem	- přebíhá překážky na zemi (lano, čáru, gumu apod.) - skáče snožmo - péroje v kolenou a kotnicích (houpání) - skáče do dálky s pérováním n a měkkou podložku - učí se výskoky na místě s dosahováním předmětů - seskočí z vyšší roviny s dopomocí na měkkou podložku	- leze po čtyřech - leze od mety k metě - leze o závod - leze po mírně šikmé lavičce (dolů skluz) - plíží se pod nízkou překážkou - přeleze překážku - proleze rourou - vystupuje po žebříku nahoru i dolů - zdolává dětské průlezky s dopomocí i samostatně	- balancuje s kostkou v otevřené dlani - přehazuje papírovou kouli přes lano (ve výši vzpažené paže) - předává míčky z ruky do ruky - hází míčem o zeď, o zem a po odrazu za ním běží - hází kuličky kroužky apod. do koše ve výšce hlavy - o závod podává hračky
ZDRAVOTNÍ CVIKY	AKROBATICKÉ CVIKY	HUDEBNĚ POHYBOVÁ V.	CVIČENÍ ODVAHY	SÁŇKOVÁNÍ, LYŽOVÁNÍ, SEZNAMOVÁNÍ S VODOU
- učí se relaxaci - provádí předklon, záklon, otáčení, kývání hlavou - v lehu na zádech přitiskne ramena a bederní páteř k podložce - v lehu na zádech „jede na kole“ - z lehu na zádech si bez pomoci paží sedne - v nízkých polohách provádí pohyby paží	- pohotově mění postoje a polohy - stojí na jedné noze se zanožením druhé (holubička) s dopomocí - plynule se převaluje z boku na bok z mírného svahu (sudý) - provádí kolébku s dopomocí na měkké podložce	- provádí jednoduché rytmické pohyby paží, nohou, tleskání, podupy, kroky, poskoky - na dětskou hudbu improvizuje tanec - přirozeně vyvodí z tanečních pohybů cval vpřed (koníček)	- přejde úzkou kladin, i lezením - vystoupí na žebřík, na překážky a samostatně sestoupí dolů - sjede po skluzavce - přejde mezery mezi dvěma lavičkami - houpá se na laně ve visu - překonávat změny polohy hlavy	- překoná zábrany při rychlejším sjezdu na saních - učí se lyžovat bez holí z mírného svahu do protisvahu - zvládne chůzi na lyžích - učí se bez zábran snášet postříkání obličeje - brodí se vodou - hraje si s plovoucími hračkami

- ve vzporu dřepmo provede prohnutí páteře - otevře a zavře opakovaně ruce - pέρuje v kolenou, podřepne, dřepne si - v předklonu se snaží prsty dotknout špiček - provádí dechová cvičení - střídá výpon s dřepem - ve vzpažení spojí ruce nad hlavou (stříška)	- provádí kotoul vpřed s dopomocí ze širokého stoje rozkročného - zvládne poskoky v podporu dřepmo snožmo, později i střídmonož			-
---	--	--	--	---

	děti 3-4 leté	děti 4-5 leté	děti 5-6 leté
CHŮZE	- zdokonaluje chůzi se vzpřímeným držením těla, správným postavením hlavy, připojuje souhybné pohyby paží - vystoupí po šikmé ploše, učít se chůzi po zvýšené rovině - překročí čáru a nízkou překážku - učí se vystupovat a sestupovat schody	- chodí vyrovnaně a plynule se správnými pohyby paží - zvládne chůzi po šikmé ploše a po zvýšené rovině - v prostoru chodí s vyhýbání a orientací, mezi překážkami a se změnami směru - překročí čáru a nízkou překážku - chodí po schodech bez držení a střídmonož	- zvládne chůzi se správným držením těla, odvíjením chodidel a souhyby paží, s pravidelným tempem kroku - chodí po šikmé i zvýšené ploše - chodí po pohyblivé rovině - chodí s orientací v prostoru, mezi překážkami a se změnou délky kroku - chodí s překračováním překážek ve volném i organizovaném seskupení dětí - plynulá chodí po schodech

BĚH	- učí se běhat ve skupině za uč. se změnami směru - střídá běh a chůzi na výrazný zvukový signál - přeběhne k určenému cíli - běhá mezi překážkami s vyhýbáním - vyběhne na smluvený signál	- běhá za vedoucím dítětem se změnami směru - střídá chůzi a běh na zvukové a světelné signály - přeběhne na 20 m k metě - běhá ve dvojici, trojici - pohotově vyběhne na smluvený signál	- běhá za vedoucím dítětem se změnami směru s dobrou orientací v prostoru - střídá chůzi a běh na zvukové a světelné signály - běhá o závod z dané mety na 20 m z vysokého startu - běhá ve dvojici, trojici, zástupu, kruhu - běhá se startem z různých poloh
SKOK	- učí se poskoky snožmo na místě, z místa, přes čáru - učí se poskoky v dřepu - učí se přeskocit nízkou překážku z místa i v běhu - učí se seskok z vyšší roviny (max. 15 cm) do dřepu (s dopomocí, bez dopomoci) - učí se výskok s dosahováním	- skáče snožmo na místě, z místa, s otočením - poskakuje v dřepu, přes čáru - učí se poskoky v dřepu - přeskok nízké překážky z místa i v běhu, snožmo i střídnož - seskočí z vyšší roviny (výška do pasu dítěte) s dopomocí, později bez - vyskočí na zavěšené předměty - učí se krok poskočný - skočí do dálky z místa i s rozběhem	- skočí snožmo z místa s přípravou na odraz (hmity podřepmo) - poskakuje v dřepu - skáče jednonož, do stoje rozkročného - přeskochí překážky plynule za sebou v chůzi, běhu - skočí do výšky z místa i s rozběhem - seskočí z vyšší roviny (výška do pasu dítěte) bez dopomoci - vyskočí s rozběhem na překážku, vyskočí s dosahováním - umí krok poskočný - umí skok do dálky z místa i s rozběhem - učí se skákat přes pohybující se překážky

LEZENÍ	- leze v podporu dřepmo v rovině a po šikmé ploše - plazí se pod nízkou překážkou - učí se plazení v lehu na břiše na lavičce s přitahováním paží s pomocí - přelézá nízké překážek - přelézá a prolézá překážky slalomem - učí se prolézat tunel	- leze v podporu dřepmo v rovině a po šikmé ploše - plazí se po břiše pod nízkou překážkou - umí s dopomocí plazení v lehu na břiše na lavičce s přitahováním paží - plynule překonává překážky proudem za sebou - s dopomocí přelézá vyšší překážky - prolézá tunelem - učí se vystupovat a sestupovat po žebříku	- leze v podporu dřepmo v rovině, po zvýšené ploše - leze v podporu dřepmo vzad, stranou, „po třech“ - plazí se po břiše na zádech pod nízkou překážkou - plazí se v lehu na břiše po rovné i šikmé lavičce s přitahováním paží, i vzadu po lavičce rovné - vylézá a slézá, prolézá a podlézá různé překážky za sebou - zvládne výstup a sestup na nářadí
HÁZENÍ	- učí se koulet míč v daném směru - podává a pohazuje lehké předměty - učí se přehazovat lehké předměty přes vysokou překážku horním obloukem - učí se házet míčky do koše ve výšce hlavy - učí se házet míč do země - učí se chytání míče	- koulí míč k danému cíli, ve dvojicích, po šikmé ploše - koulí míč hlavou, nohama - vyhazuje míč do výšky - učí se házet horním obloukem na vysoký cíl - hází míčky do koše ve výšce hlavy obouruč i jednoruč - učí se házet míč do země, po odrazu běh za míčem - učí se chytit míč koulející se po šikmé ploše	- hází na cíl levou i pravou rukou do dálky horním obloukem - hází na koš jednoruč i obouruč na koš - hází větším míčem obouruč od prsou jako přihrávku - hází míče na zem s chytáním - chytí míč po odrazu od země - chytí míč koulející se po šikmé ploše - hází a chytá ve dvojicích jednoruč i obouruč

AKROBATICKÁ CV.	- zvládne přechod ze stoje bez pomoci rukou do kleku, lehu a zpět do stoje - pokouší se o stoj jednož - umí plynulé převaly - zvládne kotoul vpřed s dopomocí	- umí přechody ze stoje do různých poloh - zvládne krátkou výdrž ve stoji na jedné noze - pokouší se o váhu s oporou - otáčí se okolo výškové osy drobným během - umí plynulé převaly i na mírně šikmé podložce - udělá ve dřepu kolébku s dopomocí - umí kotoul vpřed	- střídá polohy dle slovní instrukce - krátce vydrží ve stoji jednož - ze sedu skrčmo skřižného se postaví bez pomoci rukou - vládne váhu předklonmo - otočí se kolem výškové osy skokem - dělá ve dřepu kolébku s dopomocí - zvládne kotoul vpřed opakovaně - zvládne kotoul na zvýšené ploše - z lehu stoj na lopatkách s oporou o paže udělá „svíčku“
HUDEBNĚ POHYBOVÉ DOVEDNOSTI	- učí se rytmizovat ve 2/4 taktu čtvrté doby - učí se rytmizované chůzi ve 2/4 taktu - učí se rytmizovanému a koordinovanému běhu - učí se vyjadřovat osminové doby hrou na tělo při chůzi, běhu, v různých postojích	- rytmizuje ve 2/4 taktu - v chůzi ve 2/4 taktu, dodržuje změny tempa, chůze podle hudby - učí se vyjadřovat osminové doby hrou na tělo při chůzi, běhu, v různých postojích - dodrží změnu tempa běhu podle hudby - cvičí vázanou chůzi legato - střídá běh a chůzi - umí zrychlovat běh a chůzi - vyjádří změnu melodie a dynamiky - vyjádří pomlku nehybností	- rytmizuje čtvrté a osminové doby ve 2/4 a 3/4 taktu - dodržuje změnu tempa chůze podle hudby - dodržuje změnu tempa běhu podle hudby - cvičí vázanou chůzi legato - umí střídát běh a chůzi - umí zrychlovat běh a chůzi - vyjádří změnu melodie a dynamiky - vyjádří pomlku nehybností - zvládne krok poskočný v daném rytmu - cvičí přísunný krok, cval stranou a vpřed
ZDRAVOTNÍ CVIKY	- cvičí s obměnami, cvičení s použitím různého tradičního i netradičního cvičení - posilování mezilopatkového svalstva, břišního svalstva, stehenních svalů, plosky nohy - protahování prsních svalů, zádočných svalů, zadní strany steh - uvolnění kyčelního kloubu - zvyšování pohyblivosti páteře - relaxace – vědomé uvolnění celého těla v lehu na zádech		

DECHOVÁ CVIČENÍ	- nádech při excentrickém pohybu paží, výdech při návratném pohybu paží s vyslovením hlásek - nádech, zadržet dech, dlouhý výdech - provedení nádechu vždy nosem		
PLAVÁNÍ	- seznamování s vodou - zvládání strachu z vody - ponořování hlavy - základy plavání		
SÁŇKOVÁNÍ LYŽOVÁNÍ	- sjezd na saních, bobech s postupnou dovedností řídit a brzdit - základy lyžování, postupně sjezd s přenášením váhy z jedné nohy na druhou		
	děti 3-4 leté	děti 4-5 leté	děti 5-6 leté
LIDSKÉ TĚLO	- učí se pečovat o své zdraví a chránit se před úrazem - vytváří si návyk dodržování osobní hygieny - poznává části lidského těla (hlava, oči, uši, ústa, nos, krk, končetiny)	- pečuje o své zdraví a ochrana před úrazem - rozvíjí návyk dodržování osobní hygieny - pojmenovává části lidského těla a poznává některé funkce (hlava, krk, záda, prsa, břicho, končetiny, prsty, rameno, koleno)	- pečuje o své zdraví a chrání se před úrazem - dodržuje osobní hygienu - pojmenuje části lidského těla a pozná některé funkce

6.3 INTEGROVANÝ BLOK

„KAŽDÝ Z NÁS JE JINÝ A KAŽDÝ DŮLEŽITÝ“

Naplňováním integrovaného tematického „Každý z nás je jiný a každý důležitý“ nabídneme dětem sociální prostředí, které je založeno na vzájemné důvěře, úctě, empatii, solidaritě a spolupráci mezi všemi lidmi v mateřské škole. Budeme podporovat prosociální návyky a jednání dětí, osobní a společenský rozvoj, partnerské a kamarádské vztahy.

Předpokládáme, že dítě ukončující předškolní období dosáhne těchto **očekávaných kompetencí**:

- umí se odloučit od rodičů
- umí si najít své místo mezi vrstevníky
- spoluvytváří prostředí pohody ve třídě
- má zájem o spolupráci ve skupině
- umí naslouchat, spolupracovat, prosadit si svůj názor
- uznává kompetentní autoritu
- učí se oceňovat výkony druhých
- chová se s empatií a respektem k citovému životu druhých
- své chování přizpůsobuje sociálnímu prostředí
- zná a dodržuje dohodnutá pravidla
- v běžných situacích komunikuje bez zábran a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou
- chápe, že lidé jsou různí a chovají se různě
- je schopno chápat, že lidé se různí a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečnostem
- napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí
- při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích se chová obezřetně
- ví, že kontakty s některými dospělými mohou být nebezpečné

Nabídka vzdělávacích činností:

- různorodé společné hry a skupinové aktivity
- spoluvytváření přiměřeného množství jasných a smysluplných pravidel soužití
- běžné každodenní setkávání s pozitivními vzory vztahů a chování
- hry, přirozené i modelové situace
- společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému
- kooperativní činnosti ve dvojicích, ve skupinkách
- sociální a interaktivní hry, hraní rolí, dramatické činnosti, hudební a hudebně pohybové hry
- zapojení do projektu Sociálních služeb města Havířova „Preventivní program“

V oblasti socializace budeme sledovat dílčí cíle s ohledem na vývojová specifika dle věku dítěte a jeho individuální možnosti.

děti 2-3 leté
SPOLEČENSKÝ ŽIVOT
- rozšiřuje si a upevňuje citové vztahy k členům rodiny - s podporou učitelky rozvíjí pocit sounáležitosti k rodině - s podporou učitelky rozvíjí citový vztah k domovu, k mateřské škole - prohlubuje své citové vztahy k ostatním dětem, učitelům i tetám - učí se vyjadřovat své city slovně - s podporou učitelky překonávat pocity strachu - s podporou učitelky je nebojácné, učí se přiměřené opatrnosti a starostlivosti o vlastní bezpečí a bezpečí ostatních dětí - učí se pocitu zodpovědnosti i za druhé - učí se pomáhat druhým, soucítit s ostatními - navazuje sociální i citový kontakt s ostatními dětmi

	děti 3-4 leté	děti 4-5 leté	děti 5-6 leté
SPOLEČENSKÝ ŽIVOT	- seznamuje se s novými dětmi - učí se aktivně komunikovat a naslouchat - poznává společensky nežádoucí chování, vnímá co je lež, nespravedlivost, ubližování, lhostejnost, agresivita, vulgarismy - poznává sociální kontakty druhých dětí otevřeně a zařazovat se mezi ně pomocí sociálně úspěšných strategií (vlídné přijetí, humor, projevení zájmu, akceptování či podání návrhů, nabídnutí spolupráce, pomoci, fair play)	- učí se navazovat kontakt a chovat se k lidem v nejbližším okolí - učí se aktivně komunikovat a naslouchat - učí vyjednávat s ostatními a domluvit se na společném řešení - poznává vhodnost tykání a vykání - navazuje kontakt s dětmi při hrách - spolupracuje a pomáhá - poznává běžné projevy emocí - učí se důvěřovat vlastním schopnostem - vytváří si pocit sounáležitosti s ostatními - za účasti učitele nabídne pomoc - snaží se pochopit podstatu hry a její pravidla - učí se rozlišovat společensky nežádoucí chování, vnímá co je lež, nespravedlivost, ubližování, lhostejnost, agresivita, vulgarismy - učí se reagovat na sociální kontakty druhých dětí otevřeně a zařazuje se mezi ně pomocí sociálně úspěšných strategií (vlídné přijetí, humor, projevení zájmu, akceptování či podání návrhů, nabídnutí spolupráce, pomoci, fair play) - poznává společenské chování při společenských akcích v MŠ i mimo ni	- rozlišuje a používá tykání a vykání dle situace - aktivně komunikuje bez vážnějších problémů (naslouchá, vypráví, povídá, vyslechne sdělení, střídá se v komunikaci) - vyjednává s ostatními a domluví se na společném řešení - rozpoznává běžné projevy emocí - důvěřuje vlastním schopnostem - cítí sounáležitost s ostatními - nabídne pomoc - chápe podstatu hry a její pravidla - rozlišuje společensky nežádoucí chování, vnímá co je lež, nespravedlivost, ubližování, lhostejnost, agresivita, vulgarismy - reaguje na sociální kontakty druhých dětí otevřeně a zařazuje se mezi ně pomocí sociálně úspěšných strategií (vlídné přijetí, humor, projevení zájmu, akceptování či podání návrhů, nabídnutí spolupráce, pomoci, fair play)

6.4 INTEGROVANÝ BLOK

„MÁMO, TÁTO, UŽ VÍM JAK NA TO“

Integrovaný blok „Mámo, táto, už vím jak na to“ má na zřeteli specifika psychického vývoje dítěte. Podporuje jeho poznávání, osobnostní rozvoj, verbální schopnosti, pozitivní sebepojetí a rozhodovací dovednosti. Dětem nabídneme klidné a bezpečné prostředí, ve kterém je přijímáno a podporováno a prožívá radost, uznání a chválu. Povedeme ho k zájmu o učení a řešení elementárních problémů, ale také uvědomění si zodpovědnosti za svá rozhodnutí. Nabídkou tvořivých činností, ze které si dítě může volit, budeme podporovat rozvoj jeho představivosti, fantazie, tvořivosti a tvůrčích schopností a dovedností, které mu přinášejí pocit uspokojení a úspěchu z vytvořeného díla.

V tomto bloku předpokládáme, že může dítě ukončující pobyt v mateřské škole dosáhnout těchto **očekávaných kompetencí**:

- své představy, prožitky, pocity a nálady dokáže vyjádřit a sdělovat hrou, výtvarnou, hudební a dramatickou činností
- raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo
- chápe rozdíl mezi realitou a fantazií
- tvoří z různých materiálů
- získanou zkušenost uplatňuje v praktických situacích
- při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům
- ví, že lidská aktivita má vliv na přírodní prostředí
- ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní
- svoje činnosti a hry se učí plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat
- má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně
- uvědomuje si, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky
- umí sdělit a obhájit svůj názor
- dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky a učí se hodnotit svoje osobní pokroky
- chová se autenticky
- aktivně hledá řešení, rozlišuje řešení, která jsou funkční, a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit
- řeší problémy, na které stačí – známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně, náročnější s oporou a pomocí dospělého
- problémy řeší na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadních zkušeností, fantazii a představivost
- chápe, že vyhýbat se řešení problémů nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak výhodou
- chápe, vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou
- nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout
- přizpůsobuje své chování tak, aby neničilo přírodu, hračky

Nabídka vzdělávacích činností:

- tvůrčí činnosti slovesné, literární, dramatické, výtvarné, hudební, hudebně pohybové, dramatické
- volné hry se skládankami, mozaikami, stavebnicemi
- stavby dle předlohy
- skupinové a individuální činnosti
- spontánní hry
- práce s literárními texty
- každodenní interakce ve skupině dětí
- individuální rozhovory
- řešení problémových situací
- řešení pracovních listů
- komunitní kruh

V oblasti osobnostního rozvoje budeme sledovat dílčí cíle s ohledem na vývojová specifika dle věku dítěte a jeho individuální možnosti.

děti 2-3 leté				
SEBEPOJETÍ	SOCIALIZACE	SPOLEČENSKÉ SOUŽITÍ	SEBEOBSLUHA	ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ
- rozvíjí vlastní aktivitu a samostatný projev s podporou učitelky - rozvíjí pocit samostatnosti s podporou učitelky - usiluje o dosažení vlastního cíle - posiluje své soustředění na určitou činnost - učí se návyku dokončit započatou činnost - s podporou učitelky rozvíjet pocit osobní jistoty a sebevědomí - má pocit uspokojení z výsledků vlastní činnosti	- s podporou učitelky se učí projevovat vyšší city (soucit, snaha pomáhat druhým) - osvojuje si nejjednodušší pravidla chování v dětské skupině - rozvíjí společnou hru s dětmi za podpory učitelky - učí se vzájemnému půjčování hraček - vytváří si kamarádské vztahy k dětem - učí se udělat radost druhým dětem - učí se poznávat, co ruší soulad společného soužití	- s podporou učitele projevovat citové stavy a projevy - učí se sdělovat zážitky ostatním - učí se spolupracovat s ostatními - učí se chovat v různých situacích	- projevuje v sebeobsluze samostatnost a vynalézavost - učí se svlékat samostatně nebo s menší dopomocí - učí se oblékat některé části oděvu - samostatně se zouvá - učí se obouvat - čistí si boty o rohožku - orientuje se v základních činnostech sebeobsluhy - používá toaletu dle vlastní potřeby - dodržuje osobní čistotu i ve spánku - samostatně si umývá ruce - samostatně jí lžící a pije z hrníčku - pomáhá při stolování - učí se samostatně používat kapesník - učí se ukládat si osobní věci a hračky na své místo	- s podporou učitelky rozvíjí kladné citové prožitky při setkání s přírodou - učí se ocenit výsledky lidské práce - učí se šetrně zacházet s hračkami, knihami, pomůckami

JEMNÁ MOTORIKA	HUDEBNÍ ČINNOSTI	VÝTVARNÉ ČINNOSTI
- samostatně manipuluje a experimentuje s hračkami a denními předměty - staví stavbičky do výšky, do délky, plošně - staví s použitím různých tvarů - staví společné námětové stavby	- učí se rozlišit zvuky hudební a nehupební povahy - učí se poznat a pojmenovat běžně používané hudební nástroje, i podle zvuku - učí se poznat a rozlišit výrazné rozdíly ve výšce a síle tónu, vyjádří je pohybem, zpěvní nápodobou - učí se poznávat melodie písní - vyslechne písně zpívané učitelkou, hrané skladbičky - učí se zpívat písně, popěvky, rytmická říkadla v rozsahu 2-5 tónů - spojí zpěv s rytmickým pohybem - učí se zpřesňovat pohyby s doprovodným říkadlem, zpěvem - přirozené pohyby se zpěvem říkadlem přizpůsobí změně tempa, rytmu - hraje s ostatními jednoduché hudebně pohybové hry - tančí s dětmi jednoduché tanečky - má zájem o hru s hudebními hračkami, hudebními nástroji	- navléká papír na tyčky - trhá papír na malé kousky - nalepuje jednoduché tvary - krájí ozubeným nožem plastelínu - vykrajuje tvořítkem - tvaruje plastelínu v ruce i o podložku - přesypává, nakládá a staví z písku - ve znakové kresbě zobrazuje určitý obsah - ve své kresbě zobrazuje své zkušenosti, emocionální vztah - má tvůrčí zájem o výtvarné činnosti

	děti 3-4 leté	děti 4-5 leté	děti 5-6 leté
SEBEPOJETÍ	- snaží se o relativní samostatnost - splní jednoduchý úkol s dohledem - poznává sebe sama - uvědomuje si vlastní identitu - získává sebedůvěru, jistotu a osobní spokojenost - vyjádří svá přání, potřeby a požadavky	- snaží se o relativní samostatnost v činnostech, v chování i jednání s vrstevníky a dospělými - samostatně splnit jednoduchý úkol - posiluje sebedůvěru, jistotu v chování a osobní spokojenost - s pomocí dospělého zhodnotí důsledky svého chování - učí se podřídit své chování skupinových činnostech - učí se uplatňovat iniciativu v činnostech	- samostatně splní i náročnější úkol - soustředí se i na náročnější činnost - předchází konfliktním situacím dorozuměním a domluvou - neubližuje dětem - pořídí své chování ve skupinových činnostech - samostatně vyjádří své požadavky, potřeby a přání - uplatňuje iniciativu v činnostech - snaží se dosáhnout cíle - chápe společný cíl skupiny, dokáže se domluvit, vyjednávat, prosadit i ustoupit
SOCIALIZACE	- seznamuje se s pravidly chování v mateřské škole - učí se navazovat kontakty s dospělým, kterému je svěřeno, překonat stud a přiměřeně s ním komunikovat - navazuje a udržuje dětská přátelství - přizpůsobuje se režimu v mateřské škole - seznamuje se s jednoduchými pravidly vzájemného soužití v MŠ - snaží se zapojovat do činností - učí se spolupracovat s ostatními	- dodržuje domluvená a pochopená pravidla společného soužití v MŠ - bez zábran a zdvořile komunikuje s dospělými - přirozeně komunikuje s druhým dítětem - přizpůsobí se režimu v MŠ - zapojuje se do skupinových činností - dorozumí se ve skupině dětí při společné činnosti - učí se spolupracovat při společných činnostech a pomáhat si navzájem	- projevuje odpovídající chování v MŠ - bez obtíží se přizpůsobuje režimu MŠ, reaguje na případné změny - aktivně se zapojuje do činností a podřídí se požadavkům kladeným na celou skupinu - projevuje zájem o spolupráci i při náročnějších činnostech - projevuje pochopení pro citový život dětí, respektuje je - rozumí běžným projevům vyjádření emocí a nálad

	- učí se uplatňovat své potřeby s ohledem na druhého - je obezřetný při seznámení s neznámými lidmi - učí se vnímat, co si jiný přeje a vychází mu vstříc - učí se bránit projevům násilí jiného dítěte	- splní uložený úkol - respektuje učitele	- odmítne nepříjemnou komunikaci - spolupracuje s ostatními - umí se rozdělit s jiným dítětem o hračky, pamlsky - rozdělí si úkol s jiným dítětem - vnímá, co si druhý přeje a vychází mu vstříc
SPOLEČNÉ SOUŽITÍ	- učí se sebekontroly a sebeovládání - učí se usměrňovat nežádoucí projev chování - učí se šetrně zacházet s předměty - učí se reagovat na pokyn učitele - setrvává přiměřeně dlouhou dobu u jedné hry, činnosti - s pomocí udržuje pořádek ve věcech, hračkách, osobních potřebách - projevuje aktivitu a zájem o dění v MŠ - je iniciativní ve hře, činnostech - učí se vážit práce druhých - seznamuje se s potřebou ochrany okolí, přírody a životního prostředí	- rozvíjí schopnost sebekontroly a sebeovládání - přiměřeným způsobem uspokojuje své osobní potřeby - učí se vědomě šetrně zacházet s předměty - umí splnit uložený úkol - správně reaguje na pokyn učitele - na přiměřeně dlouhou dobu se záměrně soustředí a setrvává u hry, činnosti - učí se cílevědomosti a trpělivosti - udržuje pořádek ve věcech, hračkách, osobních potřebách, postupně se učí pečovat o vlastní zevnějšek - vytváří si kladný postoj k péči o přírodu, své okolí a životní prostředí	- prohlubuje schopnost sebeovládání a sebekontroly - šetrně zachází s hračkami a předměty - vědomě dodržuje pravidla chování a společenských návyků - plní uložené úkoly - respektuje pokyny učitele - zhodnotí jednoduchý příklad chování a jednání - samostatně udržuje pořádek v nejbližším okolí, podílí se na přípravě a úklidu hraček, pomůcek, náčiní, materiálu - váží si výsledků práce vlastní i ostatních - projevuje kladné postoje v péči o své okolí, přírodu

SEBEOBSLUHA	- vytváří si základy hygienických návyků (mytí rukou a obličeje, česání, použití WC, používání kapesníku) - postupně pozná svou značku a učí se uložit své věci na určené místo - učí se správným postupům při sebeobsluze - učí se správným návykům při stolování - učí se udržovat čistotu při jídle - učí se udržovat pořádek v hračkách a hracích koutcích, ukládá hračky na určené místo - učí se skládat a ukládat oděv a další předměty osobní potřeby	- pokouší se o samostatné provádění hygienických návyků - samostatně používá kapesník - usiluje o samostatnost v sebeobslužných úkonech při oblékání - samostatně se obouvá, zouvá, seznamuje se se zavazováním tkaniček - samostatně používá lžičku, postupně příbor - zapojuje se do přípravy na stolování a úklidu stoleček - projevit samostatnost při úklidu hraček a hracích koutků - zapojí se do jednoduchých prací při péči o hračky - samostatně si ukládá a skládá oděv, obuv a předměty osobní potřeby - bezpečně přenáší lehké předměty - zapojí se do úklidu zahrady (sběr větviček, hrabání listů apod.)	- samostatně si myje ruce, obličej, učí se - samostatně používá WC, toaletní papír - samostatně se obléká, svléká, zapíná, rozepíná - dbá na úpravu svého zevnějšku - samostatně se obouvá, zouvá, zavazuje klíčku - používá příbor - samostatně stoluje, připravuje stolování a uklízí stolečky - samostatně uklízí hračky a hrací koutky - udržuje pořádek v hračkách i ve svých věcech - pomáhá při jednoduchých pracích při údržbě hraček - samostatně si ukládá své osobní věci, ustele si postýlku - aktivně se zapojuje do úklidu
-------------	---	---	---

JEMNÁ MOTORIKA	- umí mačkat a trhat papír - umí libovolně překládat papír, postupně přeloží arch na půl - učí se úkony při skládání papíru (přeložit, zarýhovat) - seznamuje se s vlastnostmi lepidla technikou nalepování - seznamuje se s technikou stříhání nůžkami - seznamuje se s technikou lámání dřívěk - učí se pracovat s drobným materiálem - zajímá se o práci s přírodninami - seznamuje se s tvořením z písku - učí se konstruovat s jednoduchými stavebnicemi	- umí mačkat i větší formáty papíru - dodržuje správný postup při vytrhávání tvarů z papíru - dodržuje správný postup při lepení, dbá na čistotu - učí se bezpečně pracovat s nůžkami a dodržovat správnou techniku stříhání, stříhá proužky papíru - je zručné při libovolném skládání čtverce papíru - učí se skládat papír podle slovní instrukce (přeložení, zarýhování, skládání, zahnutí) - učí se skládat po úhlopříčce - pracuje s textilem - umí lámat klacíky, dřívka a sestaví je na podložce - pracuje s kovovým materiálem (drátky, staniol) - koordinuje činnost rukou a zraku při práci s drobným materiálem - využívá přírodní materiál ke konstruování - tvoří z písku - tvořivě konstruuje ze stavebnic	- zvládá součinnost rukou a zraku při tvořivých činnostech - mačká i tužší formát papíru - vytrhává drobné tvary z papíru - pracuje s lepidlem přesně, čistě, pečlivě a samostatně - bezpečně pracuje s nůžkami, dodržuje správnou techniku stříhání papíru a textilu - skládá papír dle slovní instrukce a dodrží přesný postup - pracuje s jednoduchými pracovními nástroji při práci s kovovým materiálem a dřevem - tvoří z přírodnin - samostatně konstruuje složitější objekty ze stavebnic dle návodu i dle fantazie - pracuje s materiálem tvořivě a s fantazií, samostatně, pečlivě, zručně
----------------	--	--	---

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	- učí se ošetřovat rostliny - postupně se zapojuje do jednoduchých pracovních činností - seznamuje se s potřebou ochrany životního a přírodního prostředí - seznamuje se s péčí o ptáky v zimě - seznamuje se s pracovními úkony při chování drobných živočichů	- zapojuje se do ochrany přírody a životního prostředí - zapojuje se do prací při ošetřování rostlin - seznamuje se s dovednostmi při zacházení s nástroji - zapojuje se do péče o ptáky v zimě - zapojuje se do péče o chování drobných živočichů - zapojuje se do úklidu prostředí a okolí MŠ	- je aktivní v péči o přírodní a životní prostředí - umí ošetřit rostliny, pracovat s jednoduchým nářadím - samostatně krmí ptáky v zimě - samostatně umí pečovat o chov drobných živočichů - aktivně se účastní úklidu prostředí a okolí MŠ - zapojí se do výzdoby MŠ
HUDEBNÍ ČINNOSTI	- napodobuje sluchové podněty - zapojí se do skupinového zpěvu s oporou o hlas učitele - zpívá přirozeně, hlasitě přiměřeně, plynule - snaží se udržet tempo písně - zazpívá popěvky, písně říkadlového rázu a jednoduché písně - učí se zacházet s dětskými hudebními nástroji - učí se vyjádřit hudebními nástroji pravidelnou pulzaci v sudých taktech - v hudebně pohybových hrách se pohybuje přirozeně - všímá si výškových rozdílů - učí se dodržet pravidelné tempo chůze a běhu - vyjádří pohybem výrazné dynamické kontrasty	- učí se rozlišit a napodobit nehupební i hudební zvuky - zazpívá s menší oporou o hlas učitele ve skupině i sólově - učí se správně dýchat při zpěvu, frázovat, přirozeně tvořit tón - zpívá v sudém i lichém taktu s nároky na intonační čistotu, s melodickým i harmonickým doprovodem - učí se reagovat na střídání sólistů a skupin při zpěvu - spojuje zpěv s rytmicí, pohybem i hrou na hudební nástroje - zazpívá píseň na motivované slabiky - učí se zpívat v různém tempu, s rozdílnou dynamikou - osvojí si hru na dětské hudební nástroje - instrumentální hrou obohatí písně, říkadla, pohybové činnosti	- zpívá rytmicky přesně, melodicky čistě a dynamicky správně - zpívá dle dirigentských gest, plynule legato i lehce staccato - zpívá ve skupině i sólově - uplatní fantazii při rytmicí i melodizaci slovních skupin - reaguje na střídání zpěvu sólistů a skupiny - zazpívá píseň na zvukomalebné slabiky - pozná melodické postupy (vzestupnou a sestupnou melodii) - zvládá techniku hry na rytmické i melodické nástroje - pohybem vyjádří vzestup a klesání melodie, náladu skladby - v tanečních a hudebně-pohybových hrách uplatní taneční prvky (cval, poskočný krok, otočky, úklony)

	- učí se poznávat zvuky v přírodě a citoslovci je napodobovat - učí se rozlišovat dynamický kontrast tiše – hlasitě v mluvě, zpěvu, ve zvucích a tempo pomalé – rychlé; zareaguje změnou pohybu - učí se poznat známé písně zazpívané beze slov - vyslechne zpívanou píseň, hru na hudební nástroj - poznává barvy tónů při poslechu instrumentálních skladeb	- při hře na nástroje se učí střídat s jiným nástrojem, doprovodit jen určitou část písně, hrát ostinato - při zpěvu a rytimizaci vyjádří rytmus a tempo hrou na tělo, pohybem - pohybem vyjádří charakteristické tempo a výraz skladby - pohyb sladit s nástrojovým doprovodem - pohyby, tleskáním, podupy, poskoky i tanečními kroky vyjádří tempo, dynamiku a rytmus písně, taneční hry - pohybem reaguje na změnu hudebního doprovodu - rozliší dynamický kontrast tiše – hlasitě - pohybem reaguje na změny tempa - pozná známou píseň podle zazpívaného úryvku - vyslechne zpívané, instrumentální skladby i reprodukovanou hudbu - učí se vyjádřit pocity z poslechu hudby	- reaguje odpovídajícím pohybem na změnu tempa, rytmu, výšky, dynamiky hudebního doprovodu - rozlišuje poslechem menší kontrastní rozdíly v hudbě (postup melodie, tempo, dynamika) - pozná známé písně podle charakteristických melodických nebo rytmických částí - rozliší poslechem tanec, pochod, ukolébavku, veselou, smutnou, slavnostní - sluchově určí hudební nástroje v poslechové skladbě - vyjádří pocity z poslechové skladby
--	---	---	---

VÝTVARNÉ ČINNOSTI	- hravě zachází s výtvarným materiálem, seznamuje se s jeho vlastnostmi - kreslí podle vlastní volby - kreslí tematicky na základě citových podnětů a prožitků - učí se kreslit lidskou figuru, zvíře, dopravní prostředky, prostředí děje - slovně vysvětlí vzájemné vztahy znázorněných postav - učí se koordinovat zrak a ruku - graficky zaznamenávat pohyb vycházející z ramene (kývání, mletí, houpání, vinutí) - seznamuje se s vlastnostmi barev a jejich možnostmi - učí se zapouštět barvu do navlhčeného podkladu - učí se malířsky znázornit lidskou figuru, zvířecí, naznačit prostředí - učí se zacházet s barvou, vyplnit plochu mezi liniemi, malovat štětcem hustou a sytou barvou - učí se připravovat a uklízet materiál, rozmíchá barvy, vymění vodu, vymyje štětec, otře štětec, udržuje barvy čisté - hravě zachází s tvárným materiálem (plácá, hloubí, vytahuje, slepuje, uštipuje, mačká, válí koule, válečky, zploští kouli, ohne okraje, vtlačí palce dovnitř) - pokusí se vymodelovat lidskou figuru - vytvoří reliéf otiskováním	- kreslí uvolněně, dle námětu i vlastní fantazie - učí se vyjádřit námět, obohatit kresbu a slovně vyjádřit výpověď - kresbou naznačí charakteristické rysy lidské figury, prostředí, vzájemné vztahy, zvířecí figuru, dopravní prostředky - kreslí plynule, odvážně na různých formátech a různými materiály - rozvíjí koordinaci ruky a oka, správně drží tělo, má správný sklon papíru - šetří materiál - graficky zaznamenává pohyb vycházející ze zápěstí (vertikální a horizontální linie a smyčky) - zapouští barvu do navlhčeného podkladu, roztírá barevnou skvrnu - pojedná celou plochu papíru malbou s využitím malých i velkých štětců - všímá si barev, maluje své představy, prožitky - malířsky pojme lidskou figuru, prostředí, vztahy, zvířecí figuru - využívá krycí vlastnosti barev - učí se zvládnout pozadí - zvládne postupy při modelování (mačkání, hnětení, válení, dělení hmoty) - umí vyvinout stejnoměrný tlak - využije přiměřeného tlaku dlaně ke zploštění koule, ohýbá a vytahuje, hloubí, vtlačuje, vytahuje detaily, slepuje	- ovládne různě velké plochy, naznačí prostor - kreslí s bohatě rozvinutým námětem obsahem i výtvarně - vyjádří na základě citových podnětů a vztahů, prožitků - kresbou znázorní charakteristické rysy lidské figury, podrobněji znázorní vztah člověka k prostředí a vztahy mezi lidmi, naznačí jednání postav a jejich duševní hnutí - znázorní kresbou charakteristické rysy zvířecích figur - výtvarně charakterizuje různé druhy dopravních prostředků strojů a přístrojů - výtvarně naznačí dějovou posloupnost, dějovou situaci, prostor, objem - ovládá držení malířského materiálu - ovládá různé techniky - graficky zaznamenává pohyb vycházející z dlaně a prstů (obloučky, lomená linie, vlnovka, ležatá osmička, „fiktivní písmo“) - zdokonaluje techniku malby, s rozmyslem si rozvrhne děj v ploše, zvolí štětec dle potřeby - malbou naznačí typiku lidské figury, její jednání, duševní hnutí, pohyb - maluje zvířecí figury, detaily, pohyb - detailně ztvární prostředí, děj, atmosféru, náladu - uplatní krycí vlastnosti barev
---	---	---	---

	- udržuje čistotu ve svém okolí při tvořivých činnostech, pomáhá s úklidem - pozoruje prostředí, přírodu - prohlíží si ilustrace, obrazy, sochy - seznamuje se s divadlem, loutkou, filmem, výtvarným uměním	- modeluje lidskou a zvířecí figuru - vytváří zajímavé obrazce z různých materiálů - učí se využívat různý materiál (papír, krabice, přírodní materiál) - projevuje cit pro prostor - všímá si estetické hodnoty užité a funkční - má zájem o výtvarné umění, film, loutku, divadlo	- volí vhodné barvy - zpracuje větší kus modelovací hmoty mačkáním, hnětením, válením - realizuje v modelování vlastní představu - zahladí nerovnosti povrchu, kontroluje tlak rukou při modelování, opravuje výsledek - modeluje kouli, placku, upraví tvar, ohýbá a vytahuje, zdobí vrypem, přilepí detaily, hloubí ze základního tvaru, vytahuje prsty, vyhladí spoje - modelování vystihne lidskou i zvířecí figuru v různých pozicích, pohybu, zdůrazní objem - vytváří složitější celky z různých stavebnic, materiálů - učí se kombinovat různorodý materiál, využívá fantazii - vytváří různé obrazce z materiálu, seskupuje ho a vytváří zajímavé kompozice - papír mačká, trhá, překládá, skládá, stáčí a dotváří lepením, kresbou, malbou, detaily - uplatní přesnost, fantazii, cit pro prostor při vytváření kompozic - učí se vnímat barevné kombinace, souhru tvarů, užitečnost a půvab věcí - aktivně se podílí na estetizaci prostředí - pozoruje, hodnotí a esteticky oceňuje zajímavé pohledy na přírodní celky - se zájmem o umění hledá charakteristické rysy umělcova výrazu, vytváří si hodnotící postoje
--	---	--	--

DRAMATICKÉ ČINNOSTI	- seznamuje se s maňáskem a dalšími druhy loutek - sleduje krátké etudy s jednoduchou dějovou zápletkou - seznamuje se s literárním, filmovým, divadelním zpracováním pohádky - snaží se pohybově vyjádřit postavu - naváže dialog s loutkou, oživlou hračkou - učí se manipulovat s loutkou při hře	- reaguje na improvizovaný výstup s loutkou - navazuje kontakt s loutkou - soustředí se ke sledování divadelních a filmových pohádek - sledovanou pohádku využije k rozhovoru, ilustraci, dramatizaci - dramatizací se snaží přesvědčivě pohybově vyjádřit pohyb postavy a její charakter - rozvine dialog s loutkou, hračkou, oživlým předmětem - s pomocí zkusí zahrát hříčku s loutkou - dramatizací zkusí dořešit nedokončený příběh s pomocí učitele - s pomocí loutky dramatizuje literární texty - učí se rozvíjet dialog mezi jednajícími postavami	- přiměřeně reaguje na improvizovaný výstup s loutkou dle situace - při kontaktu s loutkou reaguje slovem - soustředěně sleduje profesionální loutkové divadlo - v dramatizaci pohybem vyjádří prožitek i náladu situace - pohybově i slovem charakterizuje postavu v určité situaci a náladě - s vybranou loutkou, rolí rozehraje konkrétní situaci - určí kladné i záporné hrdiny - rozehraje krátkou etudu - zahraje krátkou improvizovanou hříčku s loutkou - dramaticky vyjádří námět - dramaticky dořeší nedokončený příběh, pohádku - seznámí se s voděním loutek, možnostmi zhotovení kulis, rekvizit
---	---	--	--

6.5 INTEGROVANÝ BLOK

„KOUZELNÁ SLOVÍČKA NÁM POMÁHAJÍ“

Integrovaný blok „Kouzelná slovíčka nám pomáhají“ je zaměřen na seznamování dětí se společenským světem lidí a kultury. Dětem zprostředkujeme základní lidské hodnoty a normy společenského chování a jednání a podpoříme jeho snahu se podle toho chovat.

V rámci integrovaného bloku předpokládáme, že pro dítě ukončující předškolní vzdělávání by mohly být dosažitelné tyto **očekávané kompetence**:

- v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku
- má základní dětskou představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami, i co je s nimi v rozporu, a snaží se podle toho chovat
- uvědomuje si svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu
- chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nevšímavost, pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky
- váží si práce i úsilí druhých
- uznává práva druhých
- dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost
- kontroluje extrémní projevy svých nálad
- umí se oprostit od prosazování nepřiměřených sobeckých požadavků
- hodnotí své chování i chování druhých
- má potřebu čistého a upraveného zevnějšku
- samostatně se chová při stolování
- stoluje kulturně
- dodržuje osobní hygienu, znát její význam
- samostatně uspokojuje tělesné potřeby
- dodržuje základní společenské normy komunikace

Nabídka vzdělávacích činností:

- receptivní slovesné, literární, výtvarné či dramatické činnosti
- každodenní činnosti a praktické úkony (procvičování, vysvětlování, oceňování)
- upozorňování na pozitivní vzory chování a jednání
- individuální a skupinové činnosti
- využití literárních a dramatických činností
- zdůvodňování nutnosti dodržovat hygienu a kulturní návyky

V oblasti společenského rozvoje budeme sledovat dílčí cíle s ohledem na vývojová specifika dle věku dítěte a jeho individuální možnosti.

děti 2-3 leté	
SEBEPOJETÍ	SPOLEČENSKÝ ŽIVOT
- učí se poprosit o věc, o pomoc - učí se poděkovat za pomoc, dárek, přání apod. - na výzvu se učí pozdravit při příchodu do třídy - na výzvu se učí rozloučit při odchodu z mateřské školy - učí se pozdravit návštěvu při příchodu a odchodu	- učí se tišit jiné děti - učí se respektovat pravidla při hře, vycházce, pobytu na zahradě

	děti 3-4 leté	děti 4-5 leté	děti 5-6 leté
SEBEPOJETÍ	- učí se dodržovat základní pravidla chování a jednání, pochopených pravidel - učí se domlouvat s druhými dětmi - neubližuje jiným - pečuje o své zdraví i o zdraví ostatních, chrání je, ničím neohrožuje - chová se kulturně vůči dětem i dospělým	- dodržuje smluvená pravidla chování a jednání - domluví se s ostatními	- zhodnotí výsledky vlastního chování a jednání - předchází konfliktním situacím dohodou a vyjednáváním - dodržuje smluvená pravidla - samostatně dodržuje kulturní návyky
SPOLEČENSKÝ ŽIVOT	- učí se pozdravit příchodu a odchodu z MŠ - seznamuje se se jmény učitelek a dětí	- pozdraví při příchodu a odchodu z MŠ - rozloučí se s rodiči a přivítá s nimi	- přivítá návštěvu v MŠ

6.6 INTEGROVANÝ BLOK

„TĚŠÍME SE NA SVÁTEČNÍ CHVÍLE“

Integrovaný blok „Těšíme se na sváteční chvíle“ je zaměřen na seznamování dětí s kulturním světem. Při předávání dědictví našeho národa a seznamování s jeho tradicemi povedeme děti k aktivní účasti na kulturních akcích, slavnostních příležitostech a oslavách.

V rámci integrovaného bloku předpokládáme, že pro dítě ukončující předškolní vzdělávání by mohly být dosažitelné tyto **očekávané kompetence**:

- prožívat estetické zážitky
- mít zájem o knihy
- všímat si dění v rodině, škole, obci
- podílet se na přípravě slavnostních akcí

Nabídka vzdělávacích činností:

- přípravy a realizace společných zábav a slavností
- výroba přání a dárečků
- účast dětí na kulturních akcích, návštěvy výstav, divadelních a filmových představení
- setkávání se s literárním, dramatickým, výtvarným a hudebním uměním mimo mateřskou školu, návštěvy kulturních a uměleckých míst a akcí
- četba na pokračování
- pohádky před spaním
- pozorování dění v obci, v místě bydliště, v mateřské škole

V oblasti kulturního rozvoje budeme sledovat dílčí cíle s ohledem na vývojová specifika dle věku dítěte a jeho individuální možnosti.

děti 2-3 leté
SVÁTKY, PAMÁTNÉ DNY, VLAST
- prožívá radostně přípravu a oslavu svátků a významných dnů - připravuje dárky pro rodiče

	děti 3-4 leté	děti 4-5 leté	děti 5-6 leté
SVÁTKY, PAMÁTNÉ DNY, VLAST	- pozoruje přípravy oslav v MŠ i mimo ni - seznamování s místem, kde dítě žije - navštěvuje s ostatními významná místa v okolí	- účastní se příprav oslav v MŠ - účastní se na oslavách a seznamuje se s jejich významem - seznamuje se se státní vlajkou - seznamuje se s významnými místy v blízkém okolí	- připravuje oslavy svátků a památných dnů - pozná státní vlajku - pozná na obraze prezidenta - seznamuje se s významnými místy rodné země - zná název hlavního města

SPOLEČENSTVÍ LIDÍ	- projevuje kladné citové vztahy k rodičům a sourozencům - učí se podle svých možností pomáhat rodičům - vytváří si kladné vazby k domovu, místu kde žije - získává povědomí o zajímavých skutečnostech z prostředí, kde žije - získává citové vztahy ke kulturním hodnotám - pozoruje oslavy, které souvisí s místem, kde žije - aktivně sleduje přípravy oslav významných svátků a oslav - získává povědomí o existenci různých národů a kultur	- projevuje kladné citové vztahy k rodičům a sourozencům, k blízkým lidem - vyjádří své citové vazby pomocí, výrobou dárčku - umí pomoci v rodině drobnými pracemi - vytváří si povědomí o kulturních a přírodních hodnotách - vytváří si vztah k mateřské řeči, seznamuje se s písněmi, pohádkami, se zvyky - účastní se oslav, které jsou tradiční - snaží se zapojovat do příprav oslav svátků a významných dnů - vytváří si povědomí o rozmanitosti kultur a národů	- umí potěšit rodiče, sourozence, blízké pomocí, dárčkem - projevuje pozitivní emoce k domovu - má povědomí o sounáležitosti s vlastí, zná naše hlavní město - účastní se oslav významných a tradičních svátků - připojí se k aktivní účasti na přípravách oslav - má povědomí o společenském životě a kultuře ostatních národů a zemí
---	--	--	---

7 DESATERO PRO RODIČE DĚTÍ PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU

V rámci příprav materiálu Konkretizované očekávané výstupy RVP PV vzešel, na základě četných dotazů rodičů, také návrh materiálu popisující základní požadavky pro děti předškolního věku, který by mohli využít rodiče.

Vstup do první třídy základní školy představuje pro dítě velkou životní změnu. Mění se role dítěte, prostředí, dospělí i vrstevníci, denní program, náplň činnosti, nároky i požadavky. Aby dítě mohlo zvládnout tuto náročnou situaci bez vážnějších problémů, mělo by být nejen dostatečně vývojové a sociálně zralé, ale také dobře připravené.

Materiál nabízí rodičům dětí předškolního věku základní informace toho, co by mělo jejich dítě zvládnout před vstupem do základní školy. Jsou zde zachyceny jak výchovné, tak vzdělávací předpoklady. Je třeba mít ale na zřeteli, že zrání dítěte je nerovnoměrné, že každé dítě nemusí všech parametrů dosáhnout, ale může se k nim přiblížit.

Přehled základních dovedností propojuje a sjednocuje cíle rodiny a školy. Proto je velmi důležitá spolupráce rodiny a školy, která se podílí na vzdělávání dítěte.

1. Dítě by mělo být dostatečně fyzicky a pohybově vyspělé, vědomě ovládat své tělo, být samostatné v sebeobsluze

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- pohybuje se koordinovaně, je přiměřeně obratné a zdatné (např. hází a chytá míč, udrží rovnováhu na jedné noze, běhá, skáče, v běžném prostředí se pohybuje bezpečně)
- svlékne se, oblékne i obuje (zapne a rozepne zip i malé knoflíky, zaváže si tkaničky, oblékne si čepici, rukavice)
- je samostatné při jídle (používá správně příbor, nalije si nápoj, stoluje čistě, požívá ubrousek)
- zvládá samostatně osobní hygienu (používá kapesník, umí se vysmrkat, umyje a osuší si ruce, použije toaletní papír, použije splachovací zařízení, uklidí po sobě)
- zvládá drobné úklidové práce (posbírá a uklidí předměty a pomůcky na určené místo, připraví další pomůcky, srovná hračky)
- postará se o své věci (udržuje v nich pořádek)

2. Dítě by mělo být relativně citově samostatné a schopné kontrolovat a řídit své chování

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- zvládá odloučení od rodičů
- vystupuje samostatně, má svůj názor, vyjadřuje souhlas i nesouhlas
- projevuje se jako emočně stálé, bez výrazných výkyvů v náladách
- ovládá se a kontroluje (reaguje přiměřeně na drobný neúspěch, dovede odložit přání na pozdější dobu, dovede se přizpůsobit konkrétní činnosti či situaci)
- je si vědomé zodpovědnosti za své chování
- dodržuje dohodnutá pravidla

3. Dítě by mělo zvládat přiměřené jazykové, řečové a komunikativní dovednosti

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- vyslovuje správně všechny hlásky (i sykavky, rotacismy, měkčení)
- mluví ve větách, dovede vyprávět příběh, popsat situaci apod.
- mluví většinou gramaticky správně (tj. užívá správně rodu, čísla, času, tvarů, slov, předložek aj.)
- rozumí většině slov a výrazů běžně užívaných v jeho prostředí

- má přiměřenou slovní zásobu, umí pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- přirozeně a srozumitelně hovoří s dětmi i dospělými, vede rozhovor, a respektuje jeho pravidla
- pokouší se napsat hůlkovým písmem své jméno (označí si výkres značkou nebo písmenem)
- používá přirozeně neverbální komunikaci (gesta, mimiku, řeč těla, aj.)
- spolupracuje ve skupině

4. Dítě by mělo zvládat koordinaci ruky a oka, jemnou motoriku, pravolevou orientaci

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- je zručné při zacházení s předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami a nástroji (pracuje se stavebnicemi, modeluje, stříhá, kreslí, maluje, skládá papír, vytrhává, nalepuje, správně otáčí listy v knize apod.)
- zvládá činnosti s drobnějšími předměty (korálky, drobné stavební prvky apod.)
- tužku drží správně, tj. dvěma prsty třetí podložený, s uvolněným zápěstím
- vede stopu tužky, tahy jsou při kreslení plynulé, (obkresluje, vybarvuje, v kresbě přibývají detaily i vyjádření pohybu)
- umí napodobit základní geometrické obrazce (čtverec, kruh, trojúhelník, obdélník), různé tvary, (popř. písmena)
- rozlišuje pravou a levou stranu, pravou i levou ruku (může chybovat)
- řadí zpravidla prvky zleva doprava
- používá pravou či levou ruku při kreslení či v jiných činnostech, kde se preference ruky uplatňuje (je zpravidla zřejmé, zda je dítě pravák či levák)

5. Dítě by mělo být schopné rozlišovat zrakové a sluchové vjemy

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- rozlišuje a porovnává podstatné znaky a vlastnosti předmětů (barvy, velikost, tvary, materiál, figuru a pozadí), nachází jejich společné a rozdílné znaky
- složí slovo z několika slyšených slabik a obrázků z několika tvarů
- rozlišuje zvuky (běžných předmětů a akustických situací i zvuky jednoduchých hudebních nástrojů)
- rozpozná rozdíly mezi hláskami (měkké a tvrdé, krátké a dlouhé)
- sluchově rozloží slovo na slabiky (vytleskává slabiky ve slově)
- najde rozdíly na dvou obrazech, doplní detaily
- rozlišuje jednoduché obrazné symboly a značky i jednoduché symboly a znaky s abstraktní podobou (písmena, číslice, základní dopravní značky, piktogramy)
- postřehne změny ve svém okolí, na obrázku (co je nového, co chybí)
- reaguje správně na světelné a akustické signály

6. Dítě by mělo zvládat jednoduché logické a myšlenkové operace a orientovat se v elementárních matematických pojmech

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- má představu o čísle (ukazuje na prstech či předmětech počet, počítá na prstech, umí počítat po jedné, chápe, že číslovka vyjadřuje počet)
- orientuje se v elementárních počtech (vyjmenuje číselnou řadu a spočítá počet prvků minimálně v rozsahu do pěti (deseti))
- porovnává počet dvou málopočetných souborů, tj. v rozsahu do pěti prvků (pozná rozdíl a určí o kolik je jeden větší či menší)
- rozpozná základní geometrické tvary (kruh, čtverec, trojúhelník atd.)

- rozlišuje a porovnává vlastnosti předmětů
- třídí, seskupuje a přiřazuje předměty dle daného kritéria (korálky do skupin podle barvy, tvaru, velikosti)
- přemýšlí, vede jednoduché úvahy, komentuje, co dělá („přemýšlí nahlas“)
- chápe jednoduché vztahy a souvislosti, řeší jednoduché problémy a situace, slovní příklady, úlohy, hádanky, rébusy, labyrinty
- rozumí časoprostorovým pojmům (např. nad, pod, dole, nahoře, uvnitř a vně, dříve, později, včera, dnes), pojmům označujícím velikost, hmotnost (např. dlouhý, krátký, malý, velký, těžký, lehký)

7. Dítě by mělo mít dostatečně rozvinutou záměrnou pozornost a schopnost záměrně si zapamatovat a vědomě se učit

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- soustředí pozornost na činnosti po určitou dobu (cca 10-15 min.)
- „nechá“ se získat pro záměrné učení (dokáže se soustředit i na ty činnosti, které nejsou pro něj aktuálně zajímavé)
- záměrně si zapamatuje, co prožilo, vidělo, slyšelo, je schopno si toto po přiměřené době vybavit a reprodukovat, částečně i zhodnotit
- pamatuje si říkadla, básničky, písničky
- přijme úkol či povinnost, zadaným činnostem se věnuje soustředěně, neodbíhá k jiným, dokáže vyvinout úsilí a dokončit je
- postupuje podle pokynů
- pracuje samostatně

8. Dítě by mělo být přiměřeně sociálně samostatné a zároveň sociálně vnímavé, schopné soužití s vrstevníky ve skupině

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- uplatňuje základní společenská pravidla (zdraví, umí požádat, poděkovat, omluvit se)
- navazuje kontakty s dítětem i dospělými, komunikuje s nimi zpravidla bez problémů, s dětmi, ke kterým pociťuje náklonnost, se kamarádí
- nebojí se odloučit na určitou dobu od svých blízkých
- je ve hře partnerem (vyhledává partnera pro hru, v zájmu hry se domlouvá, rozděluje a mění si role)
- zapojí se do práce ve skupině, při společných činnostech spolupracuje, přizpůsobuje se názorům a rozhodnutí skupiny
- vyjednává a dohodne se, vyslovuje a obhájí svůj názor
- ve skupině (v rodině) dodržuje daná a pochopená pravidla, pokud jsou dány pokyny, je srozuměno se jimi řídit
- k ostatním dětem se chová přátelsky, citlivě a ohleduplně (dělí se o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělí si úlohy, všímá si, co si druhý přeje)
- je schopno brát ohled na druhé (dokáže se dohodnout, počkat, vystřídat se, pomoci mladším)

9. Dítě by mělo vnímat kulturní podněty a projevat tvořivost

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- pozorně poslouchá či sleduje se zájmem literární, filmové, dramatické či hudební představení
- zaujme je výstava obrázků, loutek, fotografií, návštěva zoologické či botanické zahrady, statku, farmy apod.

- je schopno se zúčastnit dětských kulturních programů, zábavných akcí, slavností, sportovních akcí
- svoje zážitky komentuje, vypráví, co vidělo, slyšelo, dokáže říci, co bylo zajímavé, co jej zaujalo, co bylo správné, co ne
- zajímá se o knihy, zná mnoho pohádek a příběhů, má své oblíbené hrdiny
- zná celou řadu písní, básní a říkadel
- zpívá jednoduché písně, rozlišuje a dodržuje rytmus (např. vytleskat, na bubínku)
- vytváří, modeluje, kreslí, maluje, stříhá, lepí, vytrhává, sestavuje, vyrábí
- hraje tvořivé a námětové hry (např. na školu, na rodinu, na cestování, na lékaře), dokáže hrát krátkou divadelní roli

10. Dítě by se mělo orientovat ve svém prostředí, v okolním světě i v praktickém životě

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- vyzná se ve svém prostředí (doma, ve škole), spolehlivě se orientuje v blízkém okolí (ví, kde bydlí, kam chodí do školky, kde jsou obchody, hřiště, kam se obrátit když je v nouzi apod.)
- zvládá běžné praktické činnosti a situace, s nimiž se pravidelně setkává (např. dovede vyřídit drobný vzkaz, nakoupit a zaplatit v obchodě, říci si o to, co potřebuje, ptá se na to, čemu nerozumí, umí telefonovat, dbá o pořádek a čistotu, samostatně se obslouží, zvládá drobné úklidové práce, je schopno se starat o rostliny či drobná domácí zvířata)
- ví, jak se má chovat (např. doma, v mateřské škole, na veřejnosti, u lékaře, v divadle, v obchodě, na chodníku, na ulici, při setkání s cizími a neznámými lidmi) a snaží se to dodržovat
- má poznatky ze světa přírody živé i neživé, lidí, kultury, techniky v rozsahu jeho praktických zkušeností (např. orientuje se v tělesném schématu, umí pojmenovat jeho části i některé orgány, rozlišuje pohlaví, ví, kdo jsou členové rodiny a čím se zabývají, rozlišuje různá povolání, pomůcky, nástroje, ví, k čemu jsou peníze, zná jména některých rostlin, stromů, zvířat a dalších živých tvorů, orientuje se v dopravních prostředcích, zná některé technické přístroje), rozumí běžným okolnostem, dějům, jevům, situacím, s nimiž se bezprostředně setkává (např. počasí a jeho změny, proměny ročních období, látky a jejich vlastnosti, cestování, životní prostředí a jeho ochrana, nakládání s odpady)
- přiměřeným způsobem se zapojuje do péče o potřebné
- má poznatky o širším prostředí, např. o naší zemi (města, hory, řeky, jazyk, kultura), o existenci jiných zemí a národů, má nahodilé a útržkovité poznatky o rozmanitosti světa jeho řádu (o světadílech, planetě Zemi, vesmíru)
- chová se přiměřeně a bezpečně ve školním i domácím prostředí i na veřejnosti (na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře), uvědomuje si možná nebezpečí (odhadne nebezpečnou situaci, je opatrné, neriskuje), zná a zpravidla dodržuje základní pravidla chování na ulici (dává pozor při přecházení, rozumí světelné signalizaci)
- zná faktory poškozující zdraví (kouření)
- uvědomuje si rizikové a nevhodné projevy chování, např. šikana, násilí

8 EVALUAČNÍ SYSTÉM

8.1 DOKUMENTY ŠKOLY – ŠVP – TVP, SOULAD ŠVP – RVP PV

8.1.1 Evaluace tematické části projektové výuky – integrovaného bloku

- Cíl:* Vyhodnotit naplnění stanovených záměrů v rámci zrealizované vzdělávací nabídky, stanovit případná opatření do dalšího, navazujícího tematického plánu v rámci projektu – integrovaného bloku
- Periodizace:* Vždy po ukončení tematické části integrovaného bloku
- Nástroje:*
- záznam do činnostního týdenního plánu
 - konzultace učitelek
 - dle potřeby záznam do záznamu o pozorování dítěte, konzultace s rodiči
- Zodpovědnost:* Pedagogické pracovnice

8.1.2 Evaluace pedagogického projektu - celého integrovaného bloku

- Cíl:* Zhodnotit soulad vytvořených tematických částí daného integrovaného bloku, prověřit naplnění stanovených záměrů jako celku, případná opatření
- Periodizace:* Po ukončení realizace daného projektu - integrovaného bloku
- Nástroje:*
- záznam do TVP
 - konzultace učitelek
- Zodpovědnost:* Pedagogické pracovnice

8.1.3 Evaluace dílčích projektů

- Cíl:* Plnění záměrů, začlenění cílů dílčích projektů do jednotlivých integrovaných bloků
- Periodizace:* 2x ročně
- Nástroje:*
- záznam v TVP
 - konzultace učitelek
 - pedagogické porady
 - konzultace učitelka – rodič
 - konzultace učitelky – vedoucí ŠJ, vedoucí kuchařka
- Zodpovědnost:* Pedagogické pracovnice

8.1.4 Hodnocení dětí

- Cíl:* Hodnotit průběh vzdělávání jednotlivých dětí
- Periodizace:* Převážně průběžně, dle aktuální situace a potřeby
- Nástroje:*
- konzultace učitelek
 - konzultace s rodiči
 - konzultace s odborníky z pedagogicko-psychologické porady
 - diagnostika dětských výtvarných prací
 - cílené pozorování
 - záznamy do archů dle stanovených kritérií (grafické i písemné) – zejména na základě diagnostiky a pozorování
 - vedení portfolia
 - dle potřeby stanovení případných opatření
- Zodpovědnost:* Pedagogické pracovnice

8.1.5 Soulad TVP – ŠVP – RVP PV

- Cíl:* Ověřit soulad TVP – ŠVP – RVP PV, hodnocení naplňování záměrů,

	vzdělávacího obsahu, podmínek, metod, forem práce, plánu mimoškolních aktivit školy, spoluúčast rodičů
<i>Periodizace:</i>	2x ročně (k 31. 1., k 30. 6.)
<i>Nástroje:</i>	- přehledy o rozvoji dětí - fotodokumentace - výstavy, vystoupení dětí - záznamy - monitoring - hospitační záznamy - konzultace - dotazníky pro rodiče a zřizovatele - pedagogické porady - autoevaluace pedagogických pracovníků - vlastní hodnocení školy
<i>Zodpovědnost:</i>	Pedagogické pracovnice, rodiče, zřizovatel

8.2 PRŮBĚH VZDĚLÁVÁNÍ A VÝSLEDKY

Evaluace průběhu vzdělávání bude zaměřena na hodnocení vlastního vzdělávacího procesu, používaných metod a forem práce, uplatnění nových poznatků a zkušeností, naplnění cílů a koncepčních záměrů ŠVP a výsledků vzdělávání.

8.2.1 Evaluace uplatněných metod, postupů, forem práce – vzdělávací proces

<i>Cíl:</i>	Zhodnocení vlastního průběhu a výsledků vzdělávání z hlediska používaných metod a forem práce se záměry v této oblasti v ŠVP
<i>Periodizace:</i>	2x ročně (leden, červen) a průběžně dle potřeby
<i>Nástroje:</i>	- monitoring - vzájemné hospitace - konzultace pedagogů - hospitace, uplatňování poznatků z dalšího vzdělávání - pedagogické porady - sebehodnocení dětí
<i>Zodpovědnost:</i>	Pedagogické pracovnice, rodiče, děti

8.2.2 Osobní rozvoj pedagogů

<i>Cíl:</i>	Uplatnění nových poznatků z DVPP ve vlastní práci, autoevaluace vlastního vzdělávacího procesu, autoevaluace ve vztahu k dalšímu osobnostnímu růstu
<i>Periodizace:</i>	Průběžně, dotazníky v červnu
<i>Nástroje:</i>	- konzultace - pedagogické porady - hospitace - monitoring - dotazníky
<i>Zodpovědnost:</i>	Pedagogické pracovnice

8.3 PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ

Cílem evaluační činnosti v této oblasti je vyhodnocení podmínek pro naplňování koncepčních záměrů ŠVP.

8.3.1 Evaluace personálních podmínek

- Cíl:* Zhodnotit personální podmínky ve vztahu k naplnění cílů RVP PV:
kvalifikovanost pedagogického týmu DVPP ve vztahu k cílům ŠVP a
k naplnění koncepčních záměrů efektivita personálního zabezpečení MŠ
- Periodizace:* Červen
- Nástroje:*
- dotazníky
 - průběžné vzdělávání pedagogických pracovníků
 - kontrolní činnost
 - hospitace
 - pedagogické a provozní porady
- Zodpovědnost:* Zástupkyně ředitele pro předškolní vzdělávání

8.3.2 Evaluace materiálních podmínek

- Cíl:* Zhodnotit materiální podmínky školy ve vztahu k naplňování záměrů ŠVP:
- budova, technický stav
 - vybavení tříd – dětský nábytek
 - pomůcky, hračky
 - zahrada + zahradní náčiní
 - výdejna – vybavení v souladu s legislativou
- Periodizace:* Leden, červen
- Nástroje:*
- dotazníky
 - záznamy z pedagogických a provozních porad
 - záznamy z kontrolní činnosti
 - fotodokumentace
 - jednání s vedením školy, se zřizovatelem
- Zodpovědnost:* Všichni zaměstnanci dle místa pracovní působnosti, vedení školy, zřizovatel

8.3.3 Evaluace ekonomických podmínek

- Cíl:* Hodnocení činností v oblasti ekonomiky školy:
- sledování čerpání mzdových nákladů
 - účelnost, efektivnost hospodaření
 - motivační činnosti
 - rozbor čerpání příspěvku obce
 - rozbor hospodaření – pololetní účetní závěrka, roční účetní závěrka
 - sledování naplňování záměrů dle ročního prováděcího plánu
a rozpočtu školy v oblasti mzdové i příspěvku obce
- Periodizace:* Rozbory dle směrnice ředitelky školy
- Nástroje:*
- tabulky
 - zprávy + rozbory
 - pedagogické a provozní porady
 - konzultace
- Zodpovědnost:* Účetní, ředitelka školy, zástupkyně ředitele pro předškolní vzdělávání

8.3.4 Evaluace organizačních podmínek školy

- Cíl:* Zhodnotit účelnost a vhodnost organizace a režimového uspořádání ve
vztahu k naplňování záměrů ŠVP
- Periodizace:* Leden, červen
- Nástroje:*
- monitoring
 - hospitace
 - kontrolní činnost

- dotazníky
- záznamy z pedagogických a provozních porad
- konzultace

Zodpovědnost: Všichni zaměstnanci dle profesní odpovědnosti a místa výkonu práce

8.4 SPOLUPRÁCE

Cílem této oblasti je vyhodnocení přínosu partnerství pro naplňování stanovených záměrů v ŠVP.

8.4.1 Evaluace spolupráce s rodinou

Cíl: Úspěšnost zvolených metod, forem spolupráce a naplnění stanovených záměrů v této oblasti v ŠVP

Periodizace: Leden, červen

Nástroje:

- fotodokumentace
- zveřejnění záznamů z doplňkového programu školy
- rozhovory s rodiči, monitoring mezi rodiči
- dotazníky
- provozní porady
- mimoškolní akce za účasti rodičů

Zodpovědnost: Pedagogické pracovnice, školnice, rodiče

8.4.2 Evaluace spolupráce se ZŠ, zřizovatelem, veřejností

Cíl: Vyhodnotit kvalitu a účelnost zvolených metod ve vztahu k naplnění stanovených záměrů v ŠVP

Periodizace: Červen

Nástroje:

- zveřejnění fotodokumentace
- písemné záznamy o součinnosti a partnerství
- projednání rozpočtu školy
- webové stránky
- konzultace s partnery
- vystoupení dětí pro veřejnost
- výstava dětských prací v obci
- publikační činnost (regionální tisk)
- účast na pedagogické radě v ZŠ

Zodpovědnost: Ředitelka, zástupkyně ředitele pro předškolní vzdělávání, pracovnice dle stanovených povinností

PŘÍLOHY

9.1 ADAPTAČNÍ PROGRAM „POJĎ SI S NÁMI HRÁT“

Cíl programu

Adaptační program naší mateřské školy je připraven pro nově přicházející děti, zpravidla v měsíci září, kdy děti do mateřské školy poprvé nastupují. Pokud vznikne potřeba adaptačního programu s nástupem dítěte v průběhu školního roku, pak je realizován dle individuální potřeby dítěte. Je zacílen především na děti s adaptačními potížemi, kterým chceme pomoci seznámit se s novým prostředím, s novými kamarády a také se zaměstnanci školy. Jeho prostřednictvím chceme dětem pomoci zvládnout přechod z domácího, známého a jistého prostředí do prostředí nového, které může zpočátku vyvolávat u dětí nejistotu, emoční nestabilitu a obavy z nepřítomnosti svých nejbližších.

Usilujeme o pozvolnou a nenásilnou adaptaci dětí bez traumatizujících zážitků!

Kdo je do programu zapojen

Adaptační program volíme v rámci individualizace předškolního vzdělávání a zapojeny jsou do něho děti úzkostné, plačtivé, uzavřené – děti, které se socializují pomaleji nebo méně snadno a mají problém s adaptací.

Co program nabízí

Program nabízí postupné adaptování se dítěte v mateřské škole. Zpočátku dítě pobývá krátkodobě ve třídě, a to za doprovodu rodiče. Postupně je čas prodlužován a je předávána pozornost dítěte z rodiče na učitelku. Vše řídíme pedagogickým pozorováním a diagnostikováním situace a reagujeme na projevy dítěte. Ve spolupráci s rodiči dětí se snažíme adaptaci nastavit podle osobnosti dítěte.

Na začátku školního roku organizujeme služby obou učitelek ve třídě tak, aby se co nejvíce překrývala jejich přímá výchovná práce u dětí, což umožňuje vyšší míru individuální péče.

9.2 MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM

Úvod

Se sociálně patologickými jevy, jako je týrání, zanedbávání, šikanování nebo drogy (kouření) se mohou setkávat děti již v předškolním věku. Je tedy důležité zahájit primární prevenci právě v době předškolní docházky a poskytnout dětem potřebné informace formou, která je přiměřená jejich věku.

Vytýčení sociálně patologických jevů

Prevence sociálně patologických jevů u dětí v působnosti naší školy představuje aktivity v následujících oblastech prevence:

- týrání a zanedbávání dětí,
- drogové závislosti, alkoholismus, kouření
- šikanování, vandalismus a další formy násilného chování
- virtuální drogy (počítače, televize, video)
- xenofobie, rasismus, intolerance, antisemitismus

Cíl minimálního preventivního programu

Cílem primární prevence je zvýšení odolnosti dětí vůči sociálně patologickým jevům. Cílem našeho programu je, aby se preventivní výchovně vzdělávací působení stalo neoddelitelnou součástí výchovy a výuky ve škole. Analyzujeme konkrétní sociální situaci dítěte a dle potřeb se věnujeme dětem se sociálním znevýhodněním, protože tuto skupinu chápeme jako velmi ohroženou. V rámci předškolního vzdělávání nabízíme aktivity a programy, kde se mohou uplatnit všechny děti.

Důraz je položen na vytváření elementárních základů klíčových kompetencí v počáteční etapě vzdělávání, neboť ty směřují k tomu, aby dítě na své úrovni aktivně a s uspokojením zvládalo nároky života v prostředí rodiny a školy. To znamená, aby bylo schopné žít ve společnosti jemu blízkých dospělých i vrstevníků a komunikovat s nimi, aby bylo způsobilé se učit, na své úrovni také pracovat a řešit problémy, uplatňovat se a prosazovat, ale také se požadavkům okolí přizpůsobit. Setká-li se takové dítě v budoucnu se sociálně patologickými jevy, dokáže je rozpoznat, nepodlehnout jim a věnovat se jiným, prospěšným aktivitám.

Analýza současného stavu ve škole

K posouzení problematiky primární prevence sociálně patologických jevů slouží:

- pozorování výchovně vzdělávacího procesu ve třídách učitelkami MŠ,
- rozhovory s dětmi a jejich zákonnými zástupci,
- dotazníky pro zákonné zástupce dětí,
- spolupráce s odborníky (dětský lékař, pracovník PPP, sociální kurátor, ...).

Škola konkrétní případ sociálně patologických jevů u dětí neřešila.

Garant programu a koordinace preventivních aktivit ve škole

Garantem programu je p. učitelka Lenka Leškaničová. V rámci své činnosti připravuje Minimální preventivní program a jeho realizaci ve škole. O programu jsou informováni učitelé, rodiče i děti.

Spolupracuje s ostatními učitelkami, dalšími odborníky, institucemi a organizacemi.

Spolupráce s rodiči

Rodiče byli informováni o záměrech školního vzdělávacího programu, jehož nedílnou součástí je i primární prevence sociálně patologických jevů.

Organizace primární prevence sociálně patologických jevů

1. Oblast zdravého životního stylu

- organizace různých sportovních činností – předplavecký kurz, bruslení, Den plný her s nočním spaním ve školce
- návštěvy solné jeskyně
- mimoškolní aktivita s rodiči Sportovní odpoledne
- zařazování prvků muzikoterapie a relaxačních činností
- vedení dětí k zájmu o zdravý životní styl prostřednictvím tematicky zaměřených integrovaných vzdělávacích bloků a projektů
- zařazování zdravé výživy do jídelníčku

2. Oblast etiky a mravní výchovy

- prolíná všemi činnostmi
- pracujeme s dětmi v souladu s dětskými a lidskými právy
- důvěryhodný přístup učitelek k dětem – aktivní naslouchání, spravedlnost, otevřenost, laskavost, nezesměšňování, empatie, autenticita, individualizace
- zařazování her podporující sociální dovednosti
- možnost účasti v kroužku náboženství

3. Oblast přírodovědná

- organizování výletů do Beskyd
- spolupráce se základní organizací Českého svazu ochránců přírody při ZŠ Frýdecká
- tematicky zaměřené vycházky do okolní přírody

4. Oblast rodinné a občanské výchovy

- umožnění společné hry dítěte s rodičem v odpoledních činnostech
- organizování mimoškolních aktivit za účasti rodičů – Drakiáda, Mikulášská a Vánoční besídka, Dětský karneval, Besídka pro maminky, Radovánky
- spolupráce se ZŠ Frýdecká
- účast dětí na péči o vybavení mateřské školy i zahrady
- poradenská činnost školy dle individuální potřeby rodiny

5. Oblast sociálně-právní

- beseda s Městskou policií Havířov
- využití nabídky Centra prevence sociálních služeb města Havířova

- návštěva dětí na Dni otevřených dveří Městské policie a Hasičů
- návštěva dopravního hřiště

Prevence

- získávání klíčových kompetencí - souboru vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj jedince, jeho aktivní zapojení do společnosti a budoucí uplatnění v životě
- získání dobrých pohybových dovedností a schopností, rozšiřování zájmů dětí
- uplatňování metod umožňující včasné zachycení ohrožených dětí, především dětí sociálně znevýhodněných

Spolupráce s odborníky a dalšími organizacemi

1. Oblast školství

- krajská protidrogová koordinátorka
- pedagogicko - psychologická poradna
- vzdělávání pedagogů, kteří realizují preventivní aktivity ve škole, odborná práce s dětmi ohroženými sociálně patologickým vývojem

2. Oblast zdravotnictví

- dětský lékař
- spolupráce při realizaci protidrogové prevence

3. Oblast sociálních věcí

- sociální odbor, kurátoři
- účast dětí v dlouhodobém terénním preventivním programu Sociálních služeb města Havířova – centra prevence “Zdravý způsob života a prevence závislostí“

4. Policie ČR, Městská policie

- služba kriminální policie - oddělení nezletilých
- využití lektorských služeb policistů v oblasti sociálně patologických jevů

Závěr

Minimální preventivní program školy je součástí edukace dětí po celou dobu docházky do mateřské školy. Účastní se ho pedagogové, děti, rodiče a odborníci. V rámci minimálního preventivního programu kombinujeme poskytování informací z oblasti prevence sociálně patologických jevů s výcvikem v sociálních dovednostech a osobnostním růstem dítěte. Preferujeme přístupy zaměřené do oblasti zdravého životního stylu a aktivního sociálního učení. Program bere zásadní zřetel na věk a osobní charakteristiky dětí, jinak by bylo jeho plnění formální.

10 SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

MŠ	mateřská škola
ZŠ	základní škola
MŠMT	Ministerstvo školství a mládeže
RVP PV	Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání
ŠVP	Školní vzdělávací program
TVP	Třídní vzdělávací program
DVPP	další vzdělávání pedagogických pracovníků
BOZP	bezpečnost a ochrana zdraví při práci
PO	požární ochrana
CO	civilní obrana
JPP	jednotná preventivní péče
OOPP	osobní ochranné pracovní pomůcky
p. uč.	paní učitelka
DLO	Divadlo loutek Ostrava
IVP	Individuální vzdělávací plán
PLPP	Plán pedagogické podpory

11 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

HAVLÍNOVÁ, M., a kol. *Kurikulum podpory zdraví v mateřské škole*. Praha: Portál, s.r.o., 2000. ISBN 80-7178-383-8.

HELUS Z. *Dítě v osobnostním pojetí: obrat k dítěti jako výzva a úkol pro učitele i rodiče*. Praha: Portál, s.r.o., 2004. ISBN 80-7178-888-0.

KOLLÁRIKOVÁ, Z., PUPALA, B. *Předškolní a primární pedagogika*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-585-7.

KOLEKTIV AUTORŮ, *Pedagogika I*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 1993. ISBN 80-7042-066-9.

KOLEKTIV AUTORŮ *Pedagogika III*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2001. ISBN 80-7042-101-0.

LISÁ, L.; KŇOURKOVÁ, M. *Psychologie předškolního věku*. In LISÁ, L.; KŇOURKOVÁ, M. *Vývoj dítěte a jeho úskalí*. AVICENUM, zdravotnické nakladatelství, 1986.

KOŤÁTKOVÁ, S. *Hry v mateřské škole v teorii a praxi*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2005. ISBN 80-247-0852-3.

KOŤÁTKOVÁ, S., *Dítě a mateřská škola*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2008. ISBN 978-80-247-1568-1.

KOŤÁTKOVÁ, S., *Kompetence dítěte předškolního věku a jejich souvislost se sebepojetím a sebeuplatněním dítěte, jeho socializací, interakcí a komunikací*. In: *Pedagogika*, 2000, roč. XLX, č. 1, s. 56 – 64) ISSN 0031-3815.

KOŤÁTKOVÁ, S., *Komunikace učitelky MŠ*. In: *Informatorium 3-8*, 2002, 2003, č. 10, 1, 2, 3.

MERTIN, V., GILLERNOVÁ, I., *Psychologie pro učitelky mateřské školy*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-799-X.

Národní program rozvoje vzdělávání v České republice Bílá kniha. Praha: Tauris, 200. ISBN 80-211-0372-8.

NELEŠOVSKÁ, A., *Pedagogická komunikace v teorii a praxi*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2005. ISBN 80-247-078-1.

OPRAVILOVÁ, E. *Pojetí, smysl, a základní orientace předškolní výchovy* In KOLLÁRIKOVÁ, Z., PUPALA, B. *Předškolní a primární pedagogika*. Praha: Portál s. r. o., 2001. ISBN 80- 7178- 585-7.

RAABE, časopis *Informatorium 3-8*.

SVOBODOVÁ, E. *Obsah a formy předškolního vzdělávání*. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2007. ISBN 978-80-7040-940-4.

ŠIKULOVÁ, R. a kol. Kapitoly z předškolní pedagogiky II. Ústí nad Labem: Ediční středisko PF UJEP Ústí nad Labem, 2006. ISBN 80-7044-825-3.

VÁGNEROVÁ, M. Předškolní věk. In VÁGNEROVÁ, M. Vývojová psychologie. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-308-0.

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. (úplné znění k 1. září 2017)